

Ontwerp startbeslissing signaalgebied

GOUWELOZEKREEK (SG_R3_IJZ_05)

OOSTENDE

STATUS/VERSIE: goedgekeurd door CIW op 22/06/2016

LEESWIJZER

Op [nog voor te leggen] nam de Vlaamse Regering een beslissing over de vervolgstappen (vervolgtraject en beleidsopties) voor dit signaalgebied. Deze beslissing kadert in de uitvoering van de conceptnota (VR 29 maart 2013) met de aanpak voor het vrijwaren van het waterbergend vermogen in kader van de korte termijnactie van het groenboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen.

Deze fiche beschrijft voor het signaalgebied “Gouwelozeekreek” de gekozen beleidsopties (ontwikkelingsperspectief) en het vervolgtraject op basis van een ontwerp-startbeslissing, zoals voorbereid door de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid.

Hoofdstuk 1 geeft een algemene situering van het signaalgebied weer en hoofdstuk 2 motiveert de afbakening van het signaalgebied. Hoofdstuk 3 beschrijft de overstromingsgevoeligheid van het signaalgebied en in hoofdstuk 4 worden de diverse visies op dit gebied besproken.

Hoofdstuk 5 omvat een korte weergave van het overleg dat met de betrokken lokale besturen gevoerd werd.

In hoofdstuk 6 wordt aangegeven voor welke beleidsoptie(s) gekozen is/zijn en welk instrument en/of initiatiefnemer hieraan gekoppeld zijn. Naargelang de rol van het signaalgebied voor het behoud van waterbergend vermogen en het algemeen beoordelingskader, zoals opgenomen in de omzendbrief LNE/2015/2, om nieuwe ontwikkelingen in overstromingsgevoelig signaalgebied te beoordelen, werd een keuze gemaakt tussen de volgende 3 opties:

1. Optie A - beperkte randvoorwaarden (type infiltratie, waterconservering,..)
indien de bestemming compatibel blijkt met het waterbergend vermogen, eventueel mits beperkte randvoorwaarden (bv voor infiltratie of waterconservering);
2. Optie B - maatregelen met behoud van bestemming (type overstromingsvrij bouwen)
indien er een overstromingskans bestaat maar de bestemming compatibel kan zijn met het waterbergend vermogen mits overstromingsvrij bouwen;
3. Optie C - vrijwaren van bebouwing
indien de bestemming niet compatibel is met het waterbergend vermogen en vrijwaren van bebouwing op basis van de overstromingskans aangewezen is.

Hoofdstuk 7 omvat de conclusies voor het signaalgebied en geeft de richting weer op basis waarvan de omzendbrief “Richtlijnen voor de toepassing van de watertoets bij het vrijwaren van het waterbergend vermogen in signaalgebieden” in dit gebied toegepast moet worden. In dit hoofdstuk is ook de beslissing van de Vlaamse Regering van opgenomen.

De conceptnota, de omzendbrief en de beslissing van de Vlaamse Regering van zijn terug te vinden op www.signaalgebieden.be.

1 Situering

1.1 Algemeen

Gemeente(n): Oostende

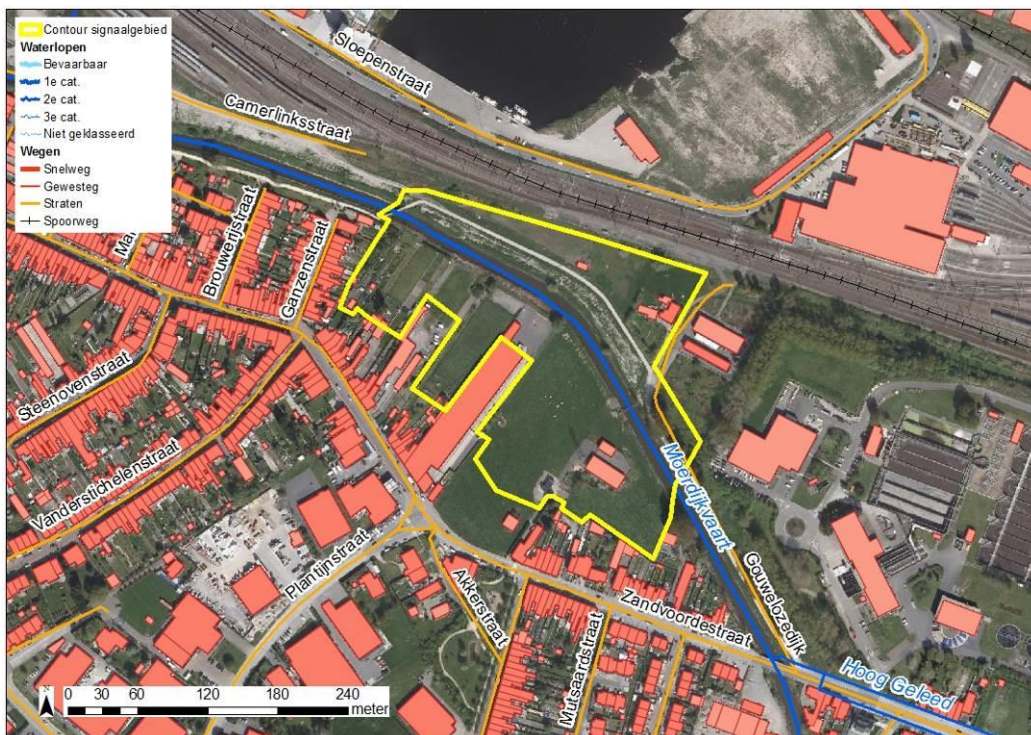
Provincie(s): West-Vlaanderen

Ligging: Gelegen op de linker- en rechteroever van de Gouwelozeekreek ten noorden van de Zandvoordestraat in Konterdam (Oostende).

Bekken: IJzerbekken

Betrokken waterlopen: Gouwelozeekreek WO.1. (VHAGcode: 14884 - beheerder: Vlaamse Milieumaatschappij)

Oppervlakte: 5,19 ha

Figuur: situering signaalgebied op orthofoto (medio 2015) met aanduiding van gewestwegen, straten, waterlopen en de bebouwingstoestand volgens het Grootchalig Referentiebestand GRB. Bronnen: AGIV, GRB Raadpleegdienst via wms (toestand 2015-04-20).

Huidige planologische bestemming:

Op linkeroever van de Gouwelozeekreek (zuidelijk deel) is er een combinatie van woongebied (code 0100) en gebied voor ambachtelijke bedrijven en kmo's (code 1100). Op rechteroever van de Gouwelozeekreek is de bestemming gebied voor gemeenschapsvoorzieningen en openbaar nut (code 0200).

Globale beschrijving:

Huidige staat van ontwikkeling

Deels onbebouwde zone, deels bebouwde zone

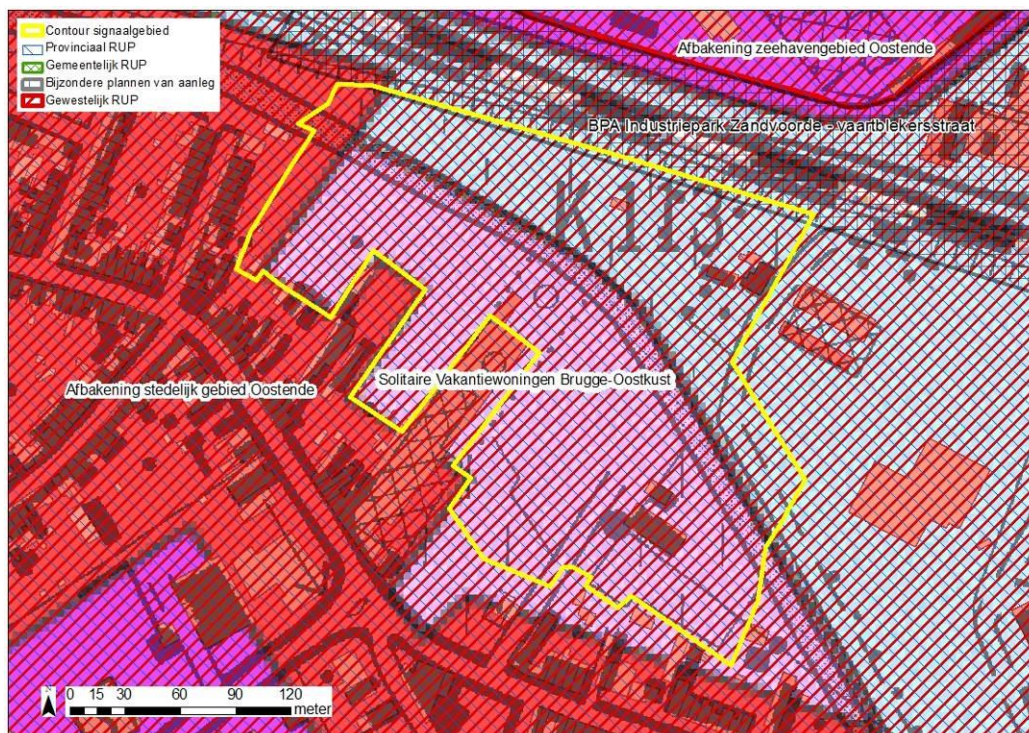
Bodemgebruik

Landbouw – weiland, bedrijventerreinen en tuinen van woningen

Vergunningstoestand

Het grootste deel van de percelen in het signaalgebied zijn eigendom van private eigenaars. De overige percelen zijn eigendom van de NMBS, TMVW, IMEWO, Electrabel/Elia Asset of de stad Oostende. Een strook op linkeroever langs de Gouwelozeekreek is eigendom van de Middenkustpolder. Er zijn momenteel (dd. 12/03/'15) geen officiële vragen tot ontwikkeling (vergunning).

De vergunningstoestand van de bedrijfsgebouwen op het langgerekte en opgehoogde perceel, gelegen tussen de Zandvoordestraat en de Gouwelozeekreek, wordt weergegeven in onderstaande figuur.

Figuur: situering signaalgebied op gewestplan met aanduiding van goedgekeurde BPA's en RUP's en weergave van de bebouwingstoestand volgens het Grootschalig Referentiebestand GRB. Bronnen: Ruimte Vlaanderen en AGIV, GRB Raadpleegdienst via wms (toestand 2015-04-20).

2 Selectie en afbakening signaalgebied

Op 3/11/2014 werd voorliggend signaalgebied door de Algemene Bekkenvergadering IJzerbekken geselecteerd voor opname in de prioritair te onderzoeken signaalgebieden. De motivatie voor opname is als volgt:

Het signaalgebied is geselecteerd omdat nog verder te ontwikkelen woongebied, gebied voor ambachtelijke bedrijven en kmo's en gebied voor gemeenschapsvoorzieningen en openbaar nut, langs de Gouwelozeekreek, in effectief overstromingsgevoelig gebied gelegen zijn.

De afbakening van het signaalgebied werd tijdens het gevoerde overleg besproken. De afbakening gebeurde op basis van de perceelsgrenzen van het kadaster en de huidige staat van ontwikkeling.

Het deel signaalgebied ten zuiden van de autostrade bevindt zich in het groen lint van Oostende en kan behouden worden als ruimte voor water. Dit deel wordt verder niet weerhouden als signaalgebied aangezien het ontwikkelingsperspectief geen negatieve impact impliceert.

Het noordelijke deel van het signaalgebied is volgens stad Oostende en Middenkustpolder het meest kritieke punt in Oostende betreffende overstromingen. Op deze locatie, ten noorden van de

Zandvoordestraat, is een ontsluiting voor Konterdam mogelijk. Tot dusver zijn er echter nog geen ruimtelijke initiatieven.

Na overleg met de stad Oostende op 12/03/2015 is beslist om het perceel met langgerekt gebouw te behouden of te schrappen uit de contour van het signaalgebied afhankelijk van de vergunde situatie. De gebouwen blijken na onderzoek van de vergunde toestand volledig vergund. Bestaande bebouwing wordt beschouwd als beslist beleid. De watertoets die voor de vergunningen werd uitgevoerd wordt met deze toetsing niet in vraag gesteld. De grens van het signaalgebied komt bijgevolg tegen het gebouw te liggen. De grens van het signaalgebied tegen de Zandvoordestraat is eerst aangepast op basis van de omtreklijnen van de zone met bestemming KMO-zone maar wordt op vraag van het bekkenbureau IJzerbekken op een afstand van 50 meter tot de Zandvoordestraat gelegd, dit om de vrees van Stad Oostende voor eventuele planschadeclaims weg te nemen. De tuinen achter de woningen blijven behouden binnen de contouren van het signaalgebied (gezien deze de bestemming KMO-zone hebben).

3 Watersysteem

3.1 Overstromingsrichtlijn¹

3.1.1 OVERSTROMINGSGEVAARKAART

In het kader van de Europese Overstromingsrichtlijn (ORL) werden overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten opgesteld aan de hand van hydraulische modellen. De overstromingsgevaarkaarten zijn de kaarten die de 'fysische eigenschappen' van de overstromingen beschrijven zoals de overstromingscontouren, waterdieptes en stroomsnelheden. De overstromingsgevaarkaarten geven geen informatie wat betreft de gevolgen, de kwetsbaarheid voor of het risico van de overstromingen.

De ORL stelt dat 3 scenario's in beschouwing dienen te worden genomen voor de overstromingskaarten: kleine kans op overstromingen (terugkeerperiode van grootteorde 1000 jaar of een uitzonderlijke gebeurtenis), middelgrote kans op overstromingen (terugkeerperiode van grootteorde 100 jaar) en grote kans op overstromingen (terugkeerperiode van grootteorde 10 jaar).

Vermits het niet zinvol is om voor elke waterloop hydraulische modellen op te stellen, werd in Vlaanderen de basiskaart hydrografisch netwerk opgesteld die alle waterlopen omvat waarvoor de overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten werden opgesteld. De basiskaart hydrografisch netwerk werd opgesteld volgens het principe dat alle waterlopen met een potentieel significant overstromingsrisico en waterlopen die water afvoeren van waterlopen met een overstromingsrisico meegenomen worden. Daarnaast werd ook de volledige kustlijn beschouwd.

Wanneer er geen gemodelleerde overstromingsgevaarkaarten beschikbaar zijn wordt enkel de kaart van de Recent Overstroomde Gebieden (ROG) weergegeven². De kaarten geven steeds de huidige situatie weer en houden geen rekening met mogelijke of geplande ingrepen.

Voor het signaalgebied zijn geen gemodelleerde overstromingsgevaarkaarten beschikbaar. Wel zijn er voor de helft van het gebied contouren aanwezig van de Recent Overstroomde Gebieden, zones die in het recent verleden (2005, 2007, 2008 en 2011) effectief zijn overstroomd. In het stroomgebied van de Gouwelozeekreek staat vooral de meest opwaarts helft van het signaalgebied ingekleurd als recent overstroomd gebied. De totale oppervlakte van het overstroomde gebied met betrekking tot het signaalgebied lag meestal rond 2 à 2.5 ha.

OWKM/Specifieke modelleringstudies:

¹ Richtlijn 2007/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2007 over beoordeling en beheer van overstromingsrisico's. Deze richtlijn werd omgezet in het decreet Integraal Waterbeleid op 16 juli 2010.

² gebiedsdekkende afbakening van alle effectief overstroomde gebieden in Vlaanderen in de periode 1988 tot heden

In 2009 is de modelleringstudie van het Oostendse krekengebied afgerond. In de eerste generatie bekkenbeheerplannen stond dit bekend als actie nr. 35 – Modellering waterlopen die afwateren naar de haven van oostende. Hierbij is een oppervlaktewaterkwantiteitsmodellering gebeurd van 16.8 km 1ste categorie waterlopen. De nodige waterkwantiteitsmodelllen zijn aangemaakt voor de verschillende stroomgebieden en (deel)bekkens en aan de hand daarvan werden risicokaarten en schadekaarten geproduceerd.

Figuur: De blauwe contouren geven de huidige overstromingskans weer. Hoe donkerder blauw, hoe groter de overstromingskans. De rode contour geeft de recente overstromde gebieden (ROG) weer, waar geen specifieke overstromingskans gekend is.

3.1.2 KLIMAATTOETS

De Gouwelozeekreek is in 2009 gemodelleerd in kader van de modelleringstudie Oostendse Krekengebied maar het maakte geen deel uit van de ORBP-studie. Voor het signaalgebied zijn dus geen kaarten met lage, gemiddelde of hoge klimaatprojectie.

3.2 Bespreking watersysteem

Hydrografische beschrijving

Het globale stroomgebied bestaat uit het Oostends krekengebied en omvat een deel van het stroomgebied van het Provinciegeleed. Het Camerlinckxgeleed watert gravitair af naar zee en kan in hoogwatersituatie overgepompt worden naar zee. De Moerdijkvaart watert gravitair af via het kanaal Plassendale- Nieuwpoort en is zo onttrokken aan het stroomgebied van de Gouwelozeekreek.

De Gouwelozeekreek watert gravitair af richting Oostende en is gelegen ten zuiden van het Kanaal Plassendale-Nieuwpoort.

Reliëf

Het digitaal hoogtemodel toont dat het signaalgebied binnen de historische polders van Oostende gelegen is. De historische polder van Oostende vertonen weinig reliëfverschil en liggen op ongeveer 4 m hoogte. Het aanwezige microreliëf wordt bepaald door geulgronden die stroken vormen van enkele tot meer dan 100 m breedte. Deze depressies zijn echter relatief tot het volledige gebied van de historische polders van Oostende beperkt in oppervlakte.

Het digitaal hoogtemodel van het plangebied laat toe een inschatting te maken van oppervlakte en volume bij verschillende overstromingshoogtes.

Bij een overstromingshoogte van 3,17 mTAW komt ongeveer 80% van het signaalgebied onder water te staan. Bij een uitzonderlijke hoogte tot 3,37 mTAW zou de overstromde oppervlakte stijgen met nog eens 4 000 m² wat net geen 90% is van het totale signaalgebied. Bij ontwikkeling van het gebied zou voor een storm met een kans van 1 op 100 jaar ongeveer 39 000 m³ water minder kunnen geborgen worden. Bij een extreme storm is dit 49 000 m³.

In de modelleringsstudie uit 2009 staat dat historisch gezien de storm van februari 1953 de grootste is die ooit is voorgekomen. Hiervan zijn echter geen gegevens beschikbaar. De hoogste waterstanden in de voorbije 6 jaar werden in het Caemerlinckxgewelf aan de monding in de voorhaven van Oostende goteerd tijdens de jaarwisseling '02-'03 (2.79 mTAW) en in november '05 (2.33 mTAW).

In december 2002 is het peil in de Gouwelozeekreek gestegen tot 2.93 mTAW (waargenomen waterstand door de polders). Er moet echter rekening mee gehouden worden dat de bouw van twee bijkomende pompen in de nabije toekomst gepland is, waardoor de pompcapaciteit naar zee zal toenemen van 2,8 m³/s naar 9 m³/s. Dit zal uiteraard een grote impact hebben op de maximaal te verwachten waterstanden aan de Gouwelozeekreek.

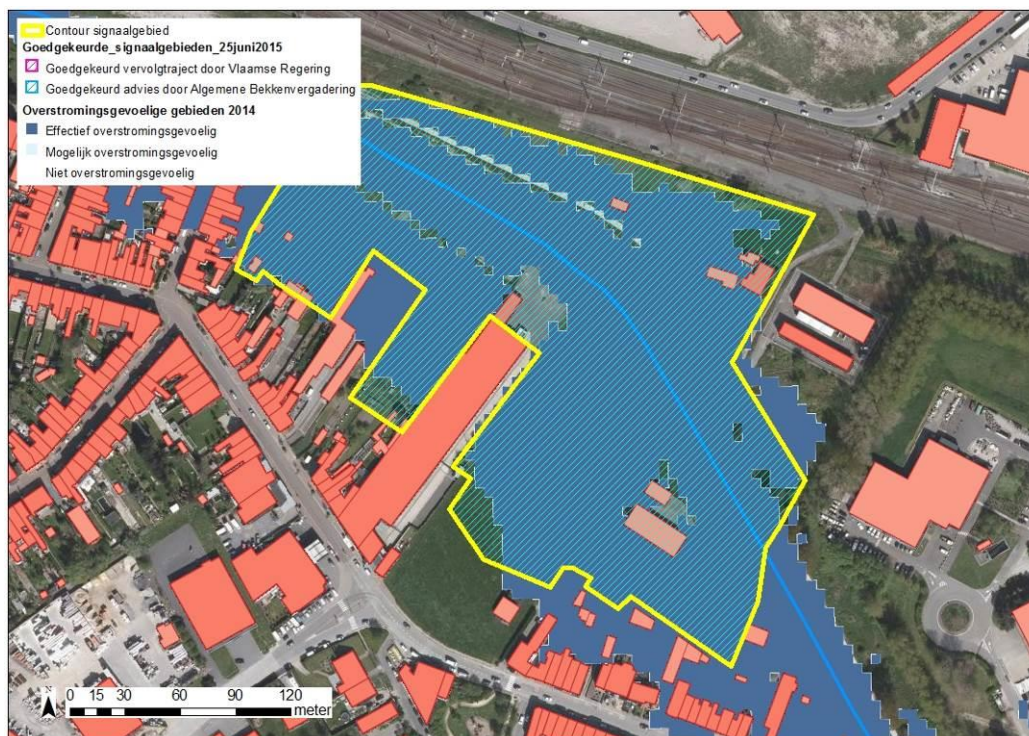
Juridische toets

De watertoetskaarten zijn bij besluit van de Vlaamse Regering juridisch vastgelegd. De kaart wordt gehanteerd als instrument om te beoordelen of een project al dan niet een mogelijke significante invloed heeft op het watersysteem waarvoor een advies van de bevoegde waterbeheerder noodzakelijk is.

- Overstromingsgevoelige gebieden:

De kaart van de overstromingsgevoelige gebieden wordt regelmatig geactualiseerd. Op 1 juli 2014 keurden de bevoegde ministers een aangepaste kaart van de overstromingsgevoelige gebieden goed. De nieuwe kaart is van toepassing vanaf 1 september 2014. De nieuwe kaart is te raadplegen via de geoloketten van het AGIV (www.geopunt.be) en www.waterinfo.be.

Een deel van de nog niet ontwikkelde KMO-zone en gebied voor gemeenschapvoorzieningen en openbaar nut ligt in effectief overstromingsgevoelig gebied. Bij de uitvoering van de watertoets is het advies van de waterbeheerder nodig voor het begroten van het schadelijk effect op het watersysteem. Gezien de effectief overstromingsgevoeligheid moeten op zijn minst compenserende maatregelen opgelegd worden bij de ontwikkeling van dit gebied.

Figuur: watertoetskaart van het signaalgebied op recente orthofoto (medio 2015) met aanduiding van de overstromingsgevoelige gebieden (lichtblauw = mogelijk overstromingsgevoelig; donkerblauw = effectief overstromingsgevoelig), volgens Ministerieel Besluit dd. 1/6/2014. Weergave van reeds goedgekeurde signaalgebieden in de omgeving.

4 Gebiedsvisie

4.1 Visie Integraal Waterbeleid

BEKKENBEHEERPLAN

De visie van het bekkenbeheerplan streeft een optimaal behoud na van de waterconserveringsgebieden en de actuele en potentiële waterbergingsgebieden. Ze streeft naar een vrijwaring van bebouwing/verharding in de waterconserveringsgebieden en de actuele en potentiële waterbergingsgebieden.

In de bekkenbeheerplannen is de actie nr. 16 en 41 van toepassing op de Gouwelozeekreek ter hoogte van het signaalgebied.

Actie 16 uit het bekkenbeheerplan heeft tot doel een automatisch reinigend rooster te plaatsen aan de monding van het Camerlinckxgeleed. Deze actie heeft als doel de afvoercapaciteit van de kustvlakte naar zee te verhogen.

Actie 41 uit het bekkenbeheerplan heeft tot doel de bedijking langs de Gouwelozeekreek te herstellen/aan te passen om wateroverlast in de wijk Konterdam te Oostende te vermijden.

BEKKENSPECIFIEKE DEEL VAN HET STROOMGEBIEDBEHEERPLAN

Naar aanleiding van de opmaak van tweede generatie stroomgebiedsbeheerplannen is er een evaluatie gebeurd van alle acties van de huidige bekkenbeheerplannen. Onderstaand worden specifiek voor het signaalgebied de (beslissing over de) relevante acties opgelijst. De informatie komt uit de bijlage bij het verslag van het bekkenbestuur IJzerbekken van 22 mei 2013. Het betreffende document ("20130522 BB IJzer_Evaluatie acties BBP DEFaangepast.doc") is getiteld "Evaluatie acties BBP IJzer ifv 2de generatie SGBP".

- Acties waarvan de uitvoering is voorzien in de huidige planperiode van de eerste generatie bekkenbeheerplannen:

A 16 Automatisatie reinigend rooster Camerlinckxgeleed VMM

Hoewel de actie nog niet is uitgevoerd, voorziet de initiatiefnemer dit tegen 01/01/2016. Bijgevolg wordt deze actie in principe niet meer opgenomen in de tweede generatie stroomgebiedsbeheerplannen. Door nieuwe inzichten (o.m. door studies) is de actie uitgebreid en voorziet ze naast de oorspronkelijk doelstelling nu ook een uitbreiding van de pompcapaciteit en het voorzien van een vispassage. In de nabije toekomst zou de bouw van twee bijkomende pompen gepland zijn, waardoor de pompcapaciteit naar zee zal toenemen van 2,8 m³/s naar 9 m³/s. Dit zal uiteraard een grote impact hebben op de maximaal te verwachten waterstanden aan de Gouwelozeekreek.

Meer uitleg is te vinden in de actiefiche van de tweede generatie stroomgebiedsbeheerplannen actie nr. 6_I_043 (Camerlinckxcomplex te Oostende: plaatsen van noodpompen incl. hoogspanning). De locatie van deze actie en de achterliggende fiche kunnen geraadpleegd worden via <http://www.volvanwater.be/geoloket/geoloket-stroomgebiedbeheerplannen>.

- Acties opgenomen in 2de generatie SGBP mits nieuwe invulling of herdefiniëring:

A 41 Bedijkingswerken Gouwelozeekreek VMM actie wordt overgenomen mits nieuwe invulling

Deze actie is in de nieuwe stroomgebiedbeheerplannen opgenomen onder actie 6_F_277 (Realisatie extra buffer Gouwelozeekreek). Anders dan in de huidige bekkenbeheerplannen wordt de uitvoering van deze actie afhankelijk van de risicoanalyse volgens de ORBP-methodiek waaruit zal moeten blijken of bescherming in de toekomst nog noodzakelijk zal zijn of niet. Hierin zal bijvoorbeeld de uitvoering van actie 6_I_043 een belangrijke rol spelen aangezien het plaatsen van noodpompen een belangrijk effect zal hebben op de waterpeilen op de Gouwelozeekreek.

Meer uitleg is te vinden in de actiefiche van de tweede generatie stroomgebiedsbeheerplannen actie nr. 6_F_277. De locatie van deze actie en de achterliggende fiche kunnen geraadpleegd worden via <http://www.volvanwater.be/geoloket/geoloket-stroomgebiedbeheerplannen>.

- Uit bovenstaande figuur vallen nog twee extra acties te traceren die mogelijks een impact kunnen hebben op het waterpeil ter hoogte van het signaalgebied. De twee acties hebben dezelfde titel maar zijn inhoudelijk verschillend. Beide acties staan voor een analyse van hydromorfologische ontwikkelingsmogelijkheden en uitvoeren van meest gepaste structuurherstelmaatregelen voor de Gouwelozeekreek (actie 8A_E_143) respectievelijk Provinciegeleed (actie 8A_E_119). Langs het Provinciegeleed traject 1ste categorie zal dit bereikt worden door het aanleggen van oeverstroken, plas-drasbermen en natuurvriendelijke oevers. In de omgeving van de Gouwelozeekreek zal de ecologische waterloopkwaliteit en de natuurwaarden hersteld worden.

De Middenkustpolder is eigenaar van het smalle kadastrale perceel op de linkeroever in dit gebied die de mogelijkheid biedt om een flauwe oever (winterbed) in aan te leggen om extra buffer te realiseren.

4.2 Ruimtelijke visie (structuurplannen ed.)

A) Ruimtelijk(e) structuurplan(nen)

GRS - INFORMATIEF DEEL

Het informatief deel van het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan van Oostende vermeldt dat de waterhuishouding in de polders vooral bepaald is vanuit het oogpunt van landbouwvoering, waarbij er zich slechts in het gebied rond de Gouwelozeekreek en minder relevant de Zwaanhoekpolder nog overstromingen voordoen. Verder beschrijft het plan dat de bedrijventerreinen ten zuiden van Oostende bereikbaar zijn via het op- en afrittencomplex te Zandvoorde en de Zandvoordestraat of via de Kennedyrotonde en eveneens de Zandvoordestraat. Er wordt vermeld dat de heraanleg van de Zandvoordestraat en een parallelle bediening langs de Gouwelozeekreek de wijk Konterdam in de toekomst zou moeten ontlasten van zwaar verkeer. Dit is een alternatief voor de heraanleg van de Zandvoordestraat om doorgaand en zwaar verkeer af te remmen (wijkstructuurplan Konterdam, 2002).

GRS - RICHTINGGEVEND DEEL

De nabijheid en gedeeltelijke verwevenheid van het lokale bedrijventerrein Konterdam met het wonen wordt vermeld in het richtinggevend deel van het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan met de vraag naar aandacht voor alternatieve ontsluitingsmogelijkheden voor zwaar verkeer ter ontlasting van het omliggend wonen. Een alternatieve ontsluiting ten noorden van de Gouwelozeekreek zou niet alleen een ontlasting betekenen voor de woonkern Konterdam maar zou tegelijkertijd bijdragen aan de nood tot het optimaliseren van de ontsluiting van het industriegebied Oostende zone III voor het havengebied.

Voorts dient er ingezet te worden op een uitbouw van het toeristisch-recreatieve fiets- en voetgangersnetwerk met een verbinding tussen stad en polder via essentiële schakels zoals onder meer de groene 62 en de Gouwelozeekreek. Deze twee tracés zorgen bijkomend voor het versterken/uitbouwen van verbindingen/relaties binnen de (stedelijke) groenstructuur, het creëren van een grotere toegankelijkheid van het (stedelijk) groen in relatie tot wonen en een verdere uitbouw van natuurlijke routes en cultuurhistorische tracés tussen open ruimte en (binnen)stad.

GRS - BINDEND DEEL

De focus in het bindend deel van gemeentelijk ruimtelijk structuurplan van Oostende, relevant voor de omgeving van het signaalgebied, ligt op de specifieke ontsluitingsmogelijkheden voor het havengebied met het uitbouwen van een alternatieve ontsluiting voor de Konterdam ten noorden van de Gouwelozeekreek. Hierbij is het belangrijk te vermelden dat in het GRS Oostende de nog aan te leggen omleidingweg omheen de Konterdamwijk is weerhouden als industriële verzamelweg. Een tweede focus belangrijk voor het signaalgebied is het versterken en uitbouwen van verbindingen/relaties binnen (stedelijke) groenstructuur. De ontwikkeling van groene strips tussen de stedelijke open ruimte en parken waarbij de Gouwelozeekreek als één van de structurele dragers hiervoor wordt beschouwd.

B) Andere relevante plannen van ruimtelijke ordening

Er is geen BPA of RUP van toepassing op het gebied.

4.3 Lopende initiatieven:

Het grootste deel van de percelen in het signaalgebied zijn eigendom van private eigenaars. De overige percelen zijn eigendom van de NMBS, TMVW, IMEWO, Electrabel/Elia Asset of de stad Oostende. Een strook op linkeroever langs de Gouwelozeekreek is eigendom van de Middenkustpolder. Er zijn momenteel (dd. 12/03/15) geen officiële vragen tot ontwikkeling (vergunning).

5 Historiek overleg lokale besturen

Bij de screening van de relevante signaalgebieden en de opmaak van de ontwerp-startbeslissingen werden naast de lokale besturen ook andere relevante instanties uitgenodigd.

Betrokken lokale besturen: 12/03/2015

Het overleg met de stad Oostende maakte duidelijk dat de stad momenteel geen onmiddellijke ontwikkelingsplannen heeft voor het gebied. Enkel het doortrekken van de groene 62 fietsverbinding achter de gebouwen van VMM, het waterzuiveringsstation en langs de Gouwelozeekreek heeft betrekking op het signaalgebied.

In de zone met bestemming “gebied voor ambachtelijke bedrijven en KMO’s” zijn momenteel geen ontwikkelingen gepland en is er geen BPA of RUP van toepassing. Er kwamen nog geen officiële vragen tot ontwikkeling. Voor de stad Oostende is het niet meer wenselijk dat deze zone wordt ingericht als “gebied voor ambachtelijke bedrijven en KMO’s”. De zone kan niet volwaardig worden ingericht waardoor een andere ontwikkeling kan overwogen worden, bijvoorbeeld via een gemeentelijk

RUP. De stad Oostende wijst erop een perceel aangekocht te hebben langs de Zandvoordestraat recht tegenover het "Valentientje" met de gedachte om dit perceel bouwvrij te houden en later te gebruiken voor de aanleg van de verbindingsweg. Toch blijkt dit niet de meest optimale keuze voor de aanleg van de weg aangezien de verbinding dan in de binnenbocht van de Gouwelozeekreek zou komen te liggen. Het lijkt logischer om de industriële verbinding langs de rechteroever van de Gouwelozeekreek aan te leggen. In het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan van Oostende wordt ook aangestuurd voor een ontsluiting van het industriegebied Oostende zone III ten noorden van de Gouwelozeekreek. De stad Oostende zal dit nog verder nagaan. Het langgerekte gebouw in het signaalgebied is vergund maar het perceel en gebouw staan momenteel te koop (verkoop in handen van de curator). De stad overweegt om eventueel zelf de gebouwen en het perceel op te kopen en in te zetten om grond te ruilen. Langs de Zandvoordestraat ziet de stad wel nog de kans om te bouwen, dit is niet in conflict met overstromingen.

Voor het gebied voor ambachtelijke bedrijven en KMO's overweegt de stad Oostende op basis van bovenstaande elementen herbestemming in functie van het watersysteem via een RUP (=optie C).

Voor het gebied voor gemeenschapsvoorzieningen en algemeen nut (meest noordelijk deel van het signaalgebied en gelegen op rechteroever van de Gouwelozeekreek) kan de aanleg van de groene 62 (een fietspad) als ontwikkeling verwacht worden en eventueel op lange termijn de aanleg van de ontsluitingsweg. Beide ontwikkelingen dienen aangepast te worden aan het watersysteem, namelijk niet ophogen of verharderen, geen gebouwen, aangepast bouwen.

De stad verkiest voor dit deelgebied binnen het signaalgebied dus optie B, bijkomende maatregelen met behoud van bestemming.

GTO: 23/04/15

Naar aanleiding van de adviesvraag in het kader van vervolgstappen signaalgebieden van het CIW bracht het ambtelijk overleg op 23/04/2015 een gunstig advies uit over de fiche van het signaalgebied Gouwelozeekreek.

BBu 05/05/15

De stad Oostende verduidelijkte zijn bezwaar op het bekkenbureau van 05/05/2015.

Er werd hierbij gesteld dat het de Vlaamse overheid toekomt en niet stad Oostende om de nodige initiatieven te nemen indien Vlaanderen de toekomstige waterproblemen wenst op te lossen. Hierop repliceerde Ruimte Vlaanderen dat de oefening inzake signaalgebieden wel geïnitieerd is door de Vlaamse overheid, met het oog op het vermijden van toekomstige problemen, maar dat in voorliggend geval de realisatie van de beoogde bestemmingswijziging (optie C) via een RUP dient te gebeuren door het lokale niveau. De omzetting van een KMO-zone naar een watercompatibele invulling die meerwaarde biedt aan de woonwijk, is geen taak van de hogere overheid. Oostende kan hierbij nagaan wat de optimale ontwikkeling van het gebied is (bv. park, zachte recreatie,..)

Een ander argument was de afname van aanbod aan KMO-zone. Hierop repliceerde Ruimte Vlaanderen dat de waterproblematiek sowieso de onbebouwbaarheid van de KMO-zone impliceert, en dat het toekomt aan Oostende om alternatieve inplantingen voor KMO's te zoeken. De schrapping van de KMO-zone lijkt ook omwille van de huidige mobiliteitsproblematiek in de wijk Konterdam geen onlogische zet.

Oostende wenst zelf ook geen initiatief te nemen uit vrees voor planschade. Ruimte Vlaanderen schat in dat er voor dit gebied geen planschade te vrezen is. Aan de Zandvoordestraat is nog ontwikkeling mogelijk, daar komen geen overstromingen voor. Planschade is enkel van toepassing binnen 50 m van een uitgeruste weg. Het bekkenbureau IJzerbekken besliste, op basis van het argument van de stad Oostende met betrekking tot planschade, om de contour van het signaalgebied langs de Zandvoordestraat, op 50 meter afstand van de straat te leggen voor de percelen die aan de Zandvoordestraat grenzen. Op die manier wordt de kans op planschade beperkt en kunnen de percelen langs de straat nog bebouwd worden. De afbakening van de oorspronkelijke contour gebeurde op basis van de perceelsgrenzen, de gewestplanbestemming en de geplande ruimtelijke ontwikkeling. Daarom zijn binnen het signaalgebied ook zones mee opgenomen die niet onder water komen volgens de kaart van de effectieve overstromingsgevoelige gebieden. Het verschuiven van de contour tot 50 m van de Zandvoordestraat veroorzaakt geen negatieve gevolgen voor het

watersysteem aangezien binnen deze zone van 50 m van de straat geen recente wateroverlast is voorgekomen (zie ROG-kaart).

Het bekkenbureau vraagt aan de stad Oostende om rekening houdende met de gevoerde bespreking en met de nieuwe contour, die het risico op planschade beperkt, opnieuw de overweging te maken over het gewenste planningsinitiatief en initiatiefnemer. Op het ABV van 13 mei 2015 wordt hierop verder ingegaan.

ABV 13/05/15

Op 27/04/2015 heeft het college van burgemeester en schepenen de ontwerp-startbeslissing negatief geadviseerd om reden dat de Stad geen gemeentelijk planningsinitiatief zal nemen voor het signaalgebied Gouwelozeekreek.

6 Keuze ontwikkelingsperspectief, instrument en initiatiefnemer

Voor signaalgebied Gouwelozeekreek zijn volgende beleidsopties van toepassing:

C: nieuwe functionele invulling voor het gebied

- Voor het zuidelijke deel van het signaalgebied (linkeroever Gouwelozeekreek) kan via een RUP een bestemmingswijziging uitgevoerd worden voor het gebied van ambachtelijke bedrijven en KMO's naar een andere bestemming die wel compatibel is met het watersysteem. Een RUP kan los van het wateraspect ook een meerwaarde betekenen voor het omliggende wonen door het gebied in te richten als groenzone of parkzone waardoor een kwalitatieve overgang/verbinding/relatie gecreëerd wordt tussen de stad (woonkern van Konterdam) en de polders via de schakel "Gouwelozeekreek". Het RUP kan ook ruimer zijn dan alleen maar het signaalgebied en hierbij de bebouwing langsheen de 50 meter diepe strook langsheen de Zandvoordestraat regelen.

B: maatregelen met behoud van bestemming

- De invulling van het noordelijke deel van het signaalgebied (rechteroever van de Gouwelozeekreek) kan in functie blijven van de bestemming "gebied voor openbare nuts- en gemeenschapsvoorzieningen", maar houdt rekening met mogelijke overstromingen:
- Geen bebouwing
- Geen ophogingen
- Een ontsluitingsweg moet voldoen aan de voorwaarden van de watertoets

A: watertoets

- Niet van toepassing

Instrument:

De randvoorwaarden in het noordelijk deel van het signaalgebied (rechteroever van de Gouwelozeekreek) kunnen opgelegd worden via een stedenbouwkundige verordening of andere beleidsinitiatieven. Voor de zone op linkeroever van de Gouwelozeekreek waarvoor optie C (nieuwe functionele invulling) verkozen wordt kan een bestemmingswijziging uitgevoerd worden door middel van een gemeentelijke RUP.

Initiatiefnemer:

Geen

7 Conclusie signaalgebied en beslissing Vlaamse Regering

Conclusie signaalgebied

Een groot deel van het signaalgebied is gelegen in effectief overstromingsgevoelig gebied en is recent overstroomd.

Voor het zuidelijke deel van het signaalgebied (linkeroever Gouwelozeekreek) kan een bestemmingswijziging uitgevoerd worden voor het gebied van ambachtelijke bedrijven en KMO's naar een andere bestemming die wel compatibel is met het watersysteem.

De invulling van het noordelijke deel van het signaalgebied (rechteroever van de Gouwelozeekreek) kan in functie blijven van de bestemming "gebied voor openbare nuts- en gemeenschapsvoorzieningen", maar houdt rekening met mogelijke overstromingen:

- Geen bebouwing;
- Geen ophogingen;
- Een ontsluitingsweg moet voldoen aan de voorwaarden van de watertoets.

Beslissing Vlaamse Regering d.d. [nog te bepalen]

Ontwerp startbeslissing signaalgebied

ROESBRUGGE WUG (SG_R3_IJZ_08)

POPERINGE

STATUS/VERSIE: goedgekeurd door CIW op 22/06/2016

LEESWIJZER

Op [nog voor te leggen] nam de Vlaamse Regering een beslissing over de vervolgstappen (vervolgtraject en beleidsopties) voor dit signaalgebied. Deze beslissing kadert in de uitvoering van de conceptnota (VR 29 maart 2013) met de aanpak voor het vrijwaren van het waterbergend vermogen in kader van de korte termijnactie van het groenboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen.

Deze fiche beschrijft voor het signaalgebied “Roesbrugge WUG” de gekozen beleidsopties (ontwikkelingsperspectief) en het vervolgtraject op basis van een ontwerp-startbeslissing, zoals voorbereid door de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid.

Hoofdstuk 1 geeft een algemene situering van het signaalgebied weer en hoofdstuk 2 motiveert de afbakening van het signaalgebied. Hoofdstuk 3 beschrijft de overstromingsgevoeligheid van het signaalgebied en in hoofdstuk 4 worden de diverse visies op dit gebied besproken.

Hoofdstuk 5 omvat een korte weergave van het overleg dat met de betrokken lokale besturen gevoerd werd.

In hoofdstuk 6 wordt aangegeven voor welke beleidsoptie(s) gekozen is/zijn en welk instrument en/of initiatiefnemer hieraan gekoppeld zijn. Naargelang de rol van het signaalgebied voor het behoud van waterbergend vermogen en het algemeen beoordelingskader, zoals opgenomen in de omzendbrief LNE/2015/2, om nieuwe ontwikkelingen in overstromingsgevoelig signaalgebied te beoordelen, werd een keuze gemaakt tussen de volgende 3 opties:

1. Optie A - beperkte randvoorwaarden (type infiltratie, waterconservering,..)
indien de bestemming compatibel blijkt met het waterbergend vermogen, eventueel mits beperkte randvoorwaarden (bv voor infiltratie of waterconservering);
2. Optie B - maatregelen met behoud van bestemming (type overstromingsvrij bouwen)
indien er een overstromingskans bestaat maar de bestemming compatibel kan zijn met het waterbergend vermogen mits overstromingsvrij bouwen;
3. Optie C - vrijwaren van bebouwing
indien de bestemming niet compatibel is met het waterbergend vermogen en vrijwaren van bebouwing op basis van de overstromingskans aangewezen is.

Hoofdstuk 7 omvat de conclusies voor het signaalgebied en geeft de richting weer op basis waarvan de omzendbrief “Richtlijnen voor de toepassing van de watertoets bij het vrijwaren van het waterbergend vermogen in signaalgebieden” in dit gebied toegepast moet worden. In dit hoofdstuk is ook de beslissing van de Vlaamse Regering van opgenomen.

De conceptnota, de omzendbrief en de beslissing van de Vlaamse Regering van zijn terug te vinden op www.signaalgebieden.be.

1 Situering

1.1 Algemeen

Gemeente(n): Poperinge

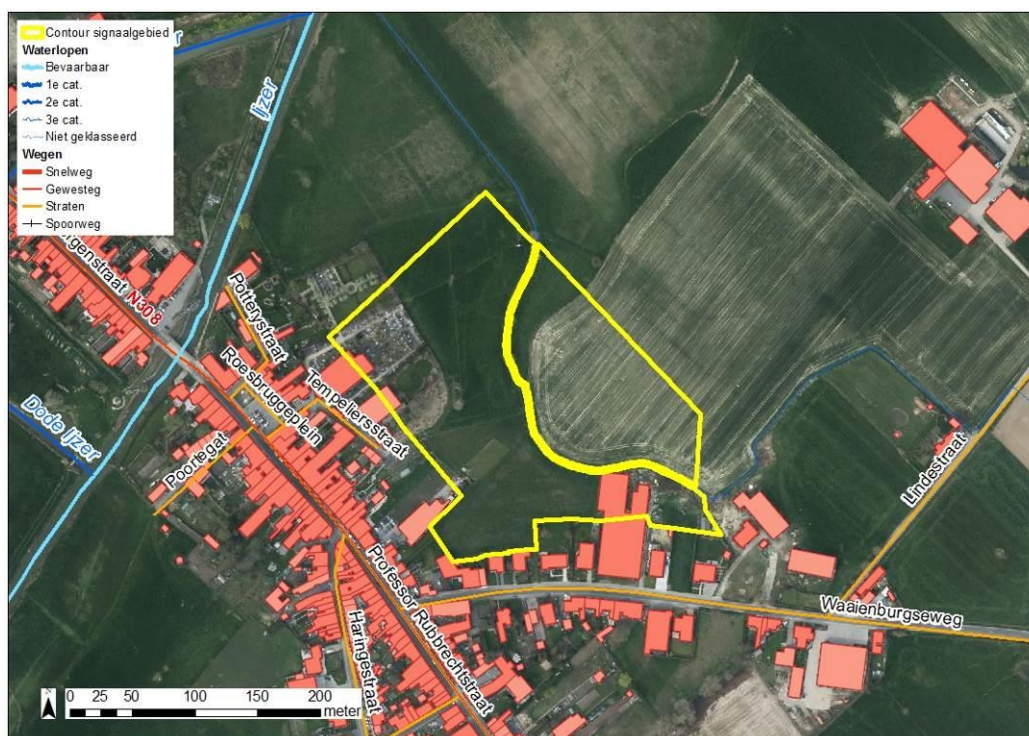
Provincie(s): West-Vlaanderen

Ligging: Gelegen op rechteroever van de IJzer in het noordoostelijk deel van Roesbrugge-Haringe, deelgemeente van Poperinge, ten noorden van de Waaienburgseweg en ten noordoosten van de Professor Rubrechtsstraat.

Bekken: IJzerbekken

Betrokken waterlopen: IJzer BV70 (VHAG-code 1201; bevaarbare waterloop-beheerder: Waterwegen & Zeekanaal NV)

Oppervlakte: 4,84 ha

Figuur: situering signaalgebied op orthofoto (medio 2015) met aanduiding van gewestwegen, straten, waterlopen en de bebouwingstoestand volgens het Grootschalig Referentiebestand GRB. Bronnen: AGIV, GRB Raadpleegdienst via wms (toestand 2015-04-20).

Huidige planologische bestemming:

De bestemming in het signaalgebied is hoofdzakelijk woonuitbreidingsgebied (code 0100) en een klein stukje woongebied (code 0100).

Globale beschrijving:

Huidige staat van ontwikkeling

Grotendeels onbebouwde zone

Bodemgebruik

Landbouw – weiland, bedrijventerreinen en tuinen van woningen

Vergunningstoestand

Ontwerp startbeslissing signaalgebied Roesbrugge

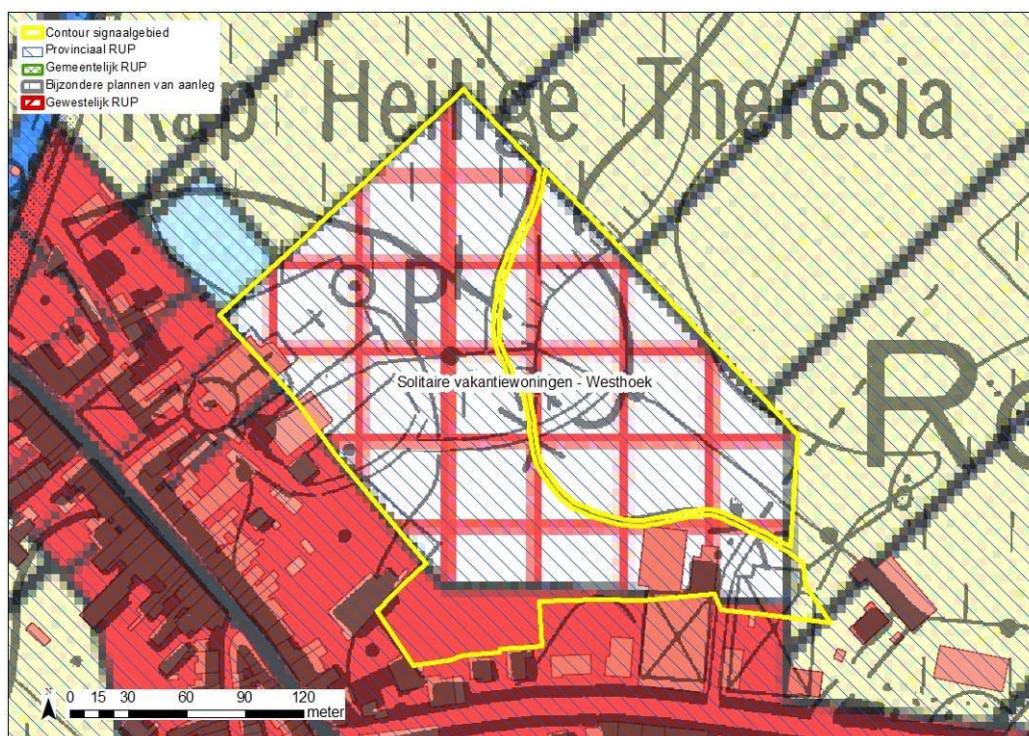
WUG

pg.2

Voor het serrecomplex in het zuidelijk deel van het signaalgebied werd een bouwvergunning bekomen voor het slopen. Enkel een loods binnen de contour van het signaalgebied zou behouden blijven. Deze staat waarschijnlijk in functie van de landbouwexploitatie van het WUG en het achterliggende landbouwgebied. In de plaats van de serres zijn tegenaan de Waaienburgseweg enkele woningen te verwachten binnen een goedgekeurde verkaveling. Deze liggen weliswaar buiten het signaalgebied en buiten de overstromingscontouren.

De begraafplaats ligt deels in het woonuitbreidingsgebied (binnen de contour van het signaalgebied), deels in zone voor openbaar nut en landbouwzone (buiten de contour van het signaalgebied). De begraafplaats kan behouden blijven, mits er geen gebouwen of ophogingen in komen.

De loods van de elektrozaak is vergund binnen de 100 meter woongebied met cultureel-historische en/of esthetische waarde. De tuin achter de loods ligt in het WUG. De tuin ligt wel binnen het kadastraal perceel van de loods. In principe mag er niet 'vertuind' worden. De grens van de contour van het signaalgebied wordt tot aan de grens van het woongebied getrokken.

Figuur: situering signaalgebied op gewestplan met aanduiding van goedgekeurde BPA's en RUP's en weergave van de bebouwingstoestand volgens het Grootchalig Referentiebestand GRB. Bronnen: Ruimte Vlaanderen en AGIV, GRB Raadpleegdienst via wms (toestand 2015-04-20).

2 Selectie en afbakening signaalgebied

Op 3/11/2014 werd voorliggend signaalgebied door de Algemene Bekkenvergadering IJzerbekken geselecteerd voor opname in de prioritair te onderzoeken signaalgebieden. De motivatie voor opname is als volgt:

Het signaalgebied is geselecteerd omdat woonuitbreidingsgebied gelegen langs de IJzer gelegen is in een zone met een grote en middelgrote overstromingskans. Hoewel in de bindende bepalingen van het GRS een open-ruimte functie wordt voorzien t.h.v. waterloop WY.25.A bestaat nog geen zekerheid van definitieve schrapping als woon(uitbreidings)gebied. Daarom is beslist het gebied te prioriteren als signaal/motivering tot definitief schrappen bij opmaak van het RUP.

De afbakening van het signaalgebied werd tijdens het gevoerde overleg besproken. De afbakening gebeurde op basis van de perceelsgrenzen van het kadaster, de grenzen van het woonuitbreidingsgebied bepaald in het gewestplan en de huidige staat van ontwikkeling.

De serre binnen de contour van het signaalgebied kreeg een sloopvergunning. Het gebouwtje ernaast staat waarschijnlijk in functie van de landbouwexploitatie van het WUG en het achterliggende landbouwgebied en blijft binnen de contour van het signaalgebied behouden.

3 Watersysteem

3.1 Overstromingsrichtlijn¹

3.1.1 OVERSTROMINGSGEVAARKAART

In het kader van de Europese Overstromingsrichtlijn (ORL) werden overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten opgesteld aan de hand van hydraulische modellen. De overstromingsgevaarkaarten zijn de kaarten die de 'fysische eigenschappen' van de overstromingen beschrijven zoals de overstromingscontouren, waterdieptes en stroomsnelheden. De overstromingsgevaarkaarten geven geen informatie wat betreft de gevolgen, de kwetsbaarheid voor of het risico van de overstromingen.

De ORL stelt dat 3 scenario's in beschouwing dienen te worden genomen voor de overstromingskaarten: kleine kans op overstromingen (terugkeerperiode van grootteorde 1000 jaar of een uitzonderlijke gebeurtenis), middelgrote kans op overstromingen (terugkeerperiode van grootteorde 100 jaar) en grote kans op overstromingen (terugkeerperiode van grootteorde 10 jaar).

Vermits het niet zinvol is om voor elke waterloop hydraulische modellen op te stellen, werd in Vlaanderen de basiskaart hydrografisch netwerk opgesteld die alle waterlopen omvat waarvoor de overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten werden opgesteld. De basiskaart hydrografisch netwerk werd opgesteld volgens het principe dat alle waterlopen met een potentieel significant overstromingsrisico en waterlopen die water afvoeren van waterlopen met een overstromingsrisico meegenomen worden. Daarnaast werd ook de volledige kustlijn beschouwd.

Wanneer er geen gemodelleerde overstromingsgevaarkaarten beschikbaar zijn wordt enkel de kaart van de Recent Overstroomde Gebieden (ROG) weergegeven². De kaarten geven steeds de huidige situatie weer en houden geen rekening met mogelijke of geplande ingrepen.

Het signaalgebied is hoofdzakelijk gelegen binnen de ORL-overstromingsgevaarkaarten. Het gebied rond de waterloop VHAG 1441 (WY.25.A.) krijgt zeer frequent (statistisch gezien eens om de 10 jaar) te maken met overstromingen. Er zijn iets uitgebreidere contouren voor overstromingen die statistisch gezien slechts eens in 100 jaar voorkomen. Bij zeer uitzonderlijke overstromingen is er slechts beperkte uitbreiding van de overstromingscontouren.

Zones die in het recent verleden (2005, 2007, 2008 en 2011) effectief zijn overstroomd (ROG) zijn in het signaalgebied vooral in het meest noordoostelijk deel rond de waterloop VHAG 1441 (WY.25.A.) terug te vinden.

De totale oppervlakte van het recent overstroomde gebied met betrekking tot het signaalgebied is hoogstens 0.9 ha.

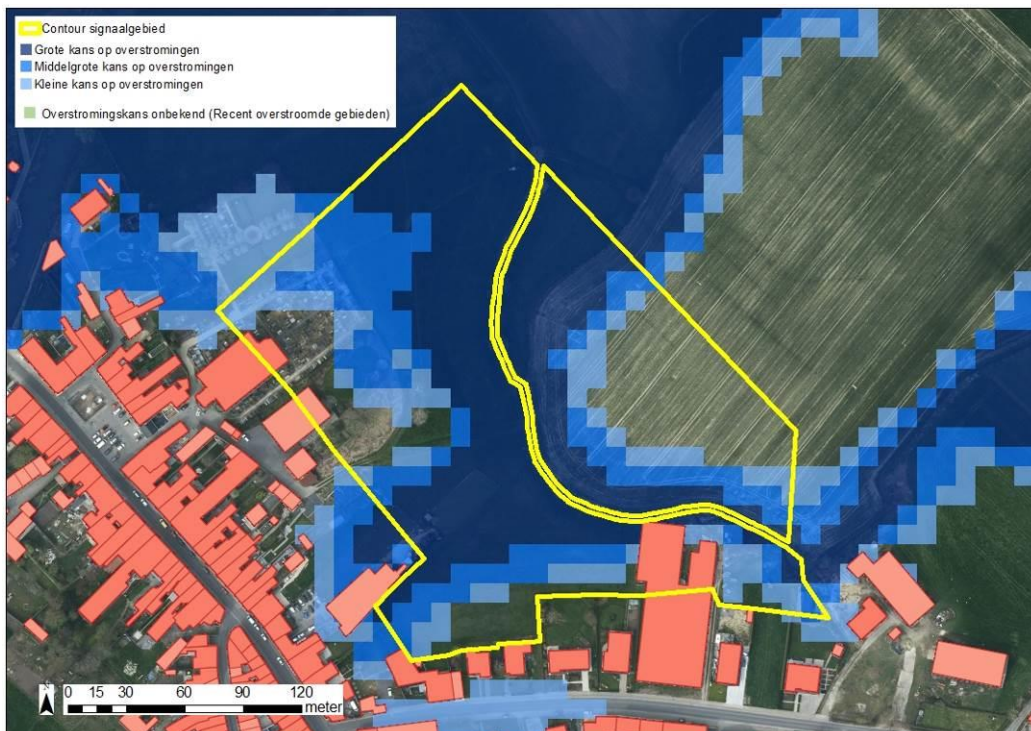
¹ Richtlijn 2007/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2007 over beoordeling en beheer van overstromingsrisico's. Deze richtlijn werd omgezet in het decreet Integraal Waterbeleid op 16 juli 2010.

² gebiedsdekkende afbakening van alle effectief overstroomde gebieden in Vlaanderen in de periode 1988 tot heden

OWKM/Specifieke modelleringstudies:

Een recente studie[1] van het Waterbouwkundig Laboratorium geeft invulling aan de Europese Overstromingsrichtlijn (2007/60/EG) voor onder meer het IJzerbekken. De huidige studies zijn regionale studies die de start analyses zijn voor meer gedetailleerde specifieke project studies. De resultaten van de studie laten beleidsmakers toe om onderbouwde keuzes te maken in het overstromingsrisicobeheer van onder meer het IJzerbekken.

[1]Blanckaert, J.; Gullentops, C.; Franken, T.; Bogman, P.; Swings, J.; Pereira, F.; Vanderkimpen, P.; Verwaest, T.; Mostaert, F. (2015). Overstromingsrisicobeheerplannen in Vlaanderen: rapport ORBP Leie, Bovenschelde, Gentse Kanalen, IJzer en Kanaal Charleroi. Versie 4.0. WL Rapporten, 13_098. Waterbouwkundig Laboratorium: Antwerpen. IX, 143 p. pp.

Figuur: De blauwe contouren geven de huidige overstromingskans weer. Hoe donkerder blauw, hoe groter de overstromingskans. De groene contour geeft de recente overstromde gebieden (ROG) weer, waar geen specifieke overstromingskans gekend is.

3.1.2 KLIMAATTOETS

Voor het ORBP van de bevaarbare waterlopen zijn er geen kaarten opgemaakt met lage, gemiddelde of hoge klimaatprojectie wegens een te grote onnauwkeurigheid.

De klimaattoets werd wél binnen het ORBP-model ingecalculeerd bij de bepaling van de schade.

3.2 Bespreking watersysteem

Hydrografische beschrijving

Het signaalgebied is gelegen in het afwateringsgebied van de IJzer (en zijlopen) uitwaterend in de Ganzenpoot te Nieuwpoort. De deelgemeente Roesbrugge-Haringe waar het signaalgebied gesitueerd is, ligt dicht bij de grens met Frankrijk. Hier heeft de IJzer een breedte van 8 tot 10 m wat relatief smal is ten opzichte van de 20-25 m ter hoogte van de monding in Nieuwpoort. Geregeld vinden er overstromingen plaats in de IJzerbroeken. De oorzaak is het beperkte verhang van de IJzer op Vlaams grondgebied. Bij een piekafvoer vanuit Frankrijk, waar de IJzer een sterk verhang heeft, treedt door het beperkte verhang in Vlaanderen opstuwing op, in afwachting van de lozing van voldoende water via de IJzermonding naar zee

Reliëf

Het digitaal hoogtemodel toont dat het signaalgebied nog net binnen de kustpolders gelegen is. De kustpolders hebben een zeer zwak reliëf. De gemiddelde hoogteligging is ongeveer 4 m met als hoogste punten 5 m. Het aanwezige microreliëf met hogergelegen kreekruigen en lagergelegen poel- of komgronden heeft rechtstreeks te zien met het ontstaan van de polders.

Het digitaal hoogtemodel van het plangebied laat toe een inschatting te maken van oppervlakte en volume bij verschillende overstromingshoogtes.

De meetgegevens in Haringe zijn effectief gemeten waarden, deze in Roesbrugge zijn ingeschat vermits de meetreeks daar te kort is. Het signaalgebied ligt in de overstromingsvlakte ter hoogte van Roesbrugge. Het is dus een veilige aanname te vertrekken vanuit deze waarden.

De niveaus uit de watertoetskaarten lijken, na terugkoppeling met het Waterbouwkundig Laboratorium, op deze plaats wat laag ingeschat, dus is het veiliger te vertrekken van de historische waarden.

Inschatting op basis van historische waterstanden: max. 6,27 mTAW (debiet 106 m³/s) te Haringe komt ongeveer overeen met 5,92 mTAW te Roesbrugge en een overstroombare oppervlakte van 23.000 m² en overstroomd volume van 20.000 m³ in het signaalgebied.

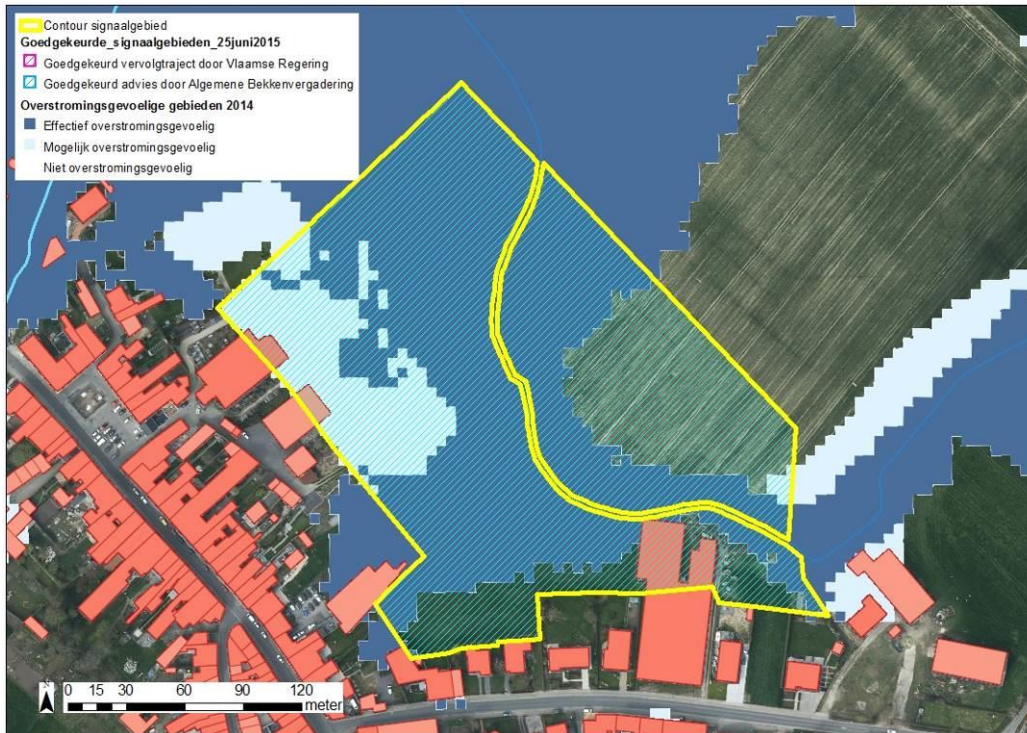
Juridische toets

De watertoetskaarten zijn bij besluit van de Vlaamse Regering juridisch vastgelegd. De kaart wordt gehanteerd als instrument om te beoordelen of een project al dan niet een mogelijke significante invloed heeft op het watersysteem waarvoor een advies van de bevoegde waterbeheerder noodzakelijk is.

- Overstromingsgevoelige gebieden

De kaart van de overstromingsgevoelige gebieden wordt regelmatig geactualiseerd. Op 1 juli 2014 keurden de bevoegde ministers een aangepaste kaart van de overstromingsgevoelige gebieden goed. De nieuwe kaart is van toepassing vanaf 1 september 2014. De nieuwe kaart is te raadplegen via de geoloketten van het AGIV (www.geopunt.be) en www.waterinfo.be.

Een deel van het nog niet ontwikkelde woonuitbreidingsgebied, meer specifiek de ruime omgeving rond waterloop VHAG 1441 (WY.25.A.) ligt in effectief overstromingsgevoelig gebied. De omgeving van de begraafplaats ligt in mogelijks overstromingsgevoelig gebied. Bij de uitvoering van de watertoets is het advies van de waterbeheerder nodig voor het begroten van het schadelijk effect op het watersysteem. Voor de gebieden die effectief overstromingsgevoelig zijn, moeten op zijn minst compenserende maatregelen opgelegd worden bij de ontwikkeling van dit gebied. Het zuiden en het oosten van het gebied zijn locaties die niet overstromingsgevoelig zijn.

Figuur: watertoetskaart van het signaalgebied op recente orthofoto (medio 2015) met aanduiding van de overstromingsgevoelige gebieden (lichtblauw = mogelijk overstromingsgevoelig; donkerblauw = effectief overstromingsgevoelig), volgens Ministerieel Besluit dd. 1/6/2014. Weergave van reeds goedgekeurde signaalgebieden in de omgeving.

4 Gebiedsvisie

4.1 Visie Integraal Waterbeleid

Waterbeheerder Waterwegen en Zeekanaal (WenZ)

4.2 Ruimtelijke visie (structuurplannen ed.)

A) Ruimtelijk(e) structuurplan(nen)

In het GRS staat dat het noordelijke gelegen WUG van Roesbrugge, achter het Roesbruggeplein zal geschrapt worden gezien de nabije ligging van de IJzervallei (cf. bindend gedeelte GRS). Er werd nog geen RUP opgemaakt om het WUG te schrappen.

B) Andere relevante plannen van ruimtelijke ordening

Er is geen BPA of RUP van toepassing op het gebied.

4.3 Lopende initiatieven:

Voor het serrecomplex in het zuidelijk deel van het signaalgebied werd een bouwvergunning bekomen voor het slopen. Enkel een loods binnen de contour van het signaalgebied zou behouden blijven. Deze staat waarschijnlijk in functie van de landbouwexploitatie van het WUG en het achterliggende landbouwgebied. In de plaats van de serres zijn tegenaan de Waaienburgseweg enkele woningen te

verwachten binnen een goedgekeurde verkaveling. Deze liggen weliswaar buiten het signaalgebied en buiten de overstromingscontouren.

De begraafplaats ligt deels in het woonuitbreidingsgebied (binnen de contour van het signaalgebied), deels in zone voor openbaar nut en landbouwzone (buiten de contour van het signaalgebied). De begraafplaats kan behouden blijven, mits er geen gebouwen of ophogingen in komen.

De loods van de elektrozaak is vergund binnen de 100 meter woongebied met cultureel-historische en/of esthetische waarde. De tuin achter de loods ligt in het WUG. De tuin ligt wel binnen het kadastraal perceel van de loods. In principe mag er niet 'vertuind' worden. De grens van de contour van het signaalgebied wordt tot aan de grens van het woongebied getrokken.

5 Historiek overleg lokale besturen

Bij de screening van de relevante signaalgebieden en de opmaak van de ontwerp-startbeslissingen werden naast de lokale besturen ook andere relevante instanties uitgenodigd.

Betrokken lokale besturen: 26/03/2015

In uitvoering van de visie van het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan (GRS) wil de stad Poperinge het gebied herbestemmen (=optie C). De stad Poperinge wil echter binnen zijn grondgebied blijven voldoen aan de woonbehoefte en wil het schrappen van het WUG in Roesbrugge binnen de bredere context van het grondgebied van de stad Poperinge bekijken.

GTO: 23/04/15

Naar aanleiding van de adviesvraag in het kader van vervolgstappen signaalgebieden van het CIW bracht het ambtelijk overleg op 23/04/2015 een gunstig advies uit over de fiche van het signaalgebied WUG Roesbrugge.

BBu 05/05/15

Het bekkenbureau bracht op 05/05/2015 een gunstig advies uit over de fiche van het signaalgebied WUG Roesbrugge.

ABV 13/05/15

Op 20/04/2015 heeft het college van burgemeester en schepenen zijn goedkeuring gehecht aan de ontwerp-startbeslissing.

De beslissing luidt als volgt:

In de zitting van het schepencollege van 20 april 2015 werd de fiche voor het signaalgebied te Roesbrugge besproken.

Binnen de afbakening van het voorgestelde signaalgebied zijn de gronden op vandaag hoofdzakelijk bestemd als woonuitbreidingsgebied en een klein deel als woongebied.

In ons Gemeentelijk Ruimtelijk Structuurplan, goedgekeurd op 4 november 2004, staat dat het deel WUG dat het signaalgebied omvat, geschrapt zal worden gezien de nabije ligging van de IJzervallei. Het is de bedoeling dat het gebied terug een openruimtefunctie zal krijgen.

Op vandaag is hier nog geen RUP voor opgemaakt.

Er wordt beslist een gunstig advies te geven op de afbakening van het signaalgebied te Roesbrugge.

6 Keuze ontwikkelingsperspectief, instrument en initiatiefnemer

Voor signaalgebied Roesbrugge WUG zijn volgende beleidsopties van toepassing:

C: nieuwe functionele invulling voor het gebied

- Overstromingen in het signaalgebied komen voor met een frequentie T10. Er wordt best niet in dit gebied gebouwd. In uitvoering van de visie van het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan (GRS) wordt het gebied best herbestemd (=optie C) naar een open ruimte invulling dit compatibel is met het watersysteem.
- Dit gemeentelijk planinitiatief kan kaderen in een ruimer RUP voor de kern van Roesbrugge. Hierbij kunnen de ontwikkelingskansen voor het kerkhof, de tuin van de elektrozaak en aanpalende percelen, alsook het kleine gedeelte gelegen in woongebied onderzocht worden.

B: maatregelen met behoud van bestemming

- Niet van toepassing

A: watertoets

- Niet van toepassing

Instrument:

Ruimtelijk uitvoeringsplan

Initiatiefnemer:

Stad Poperinge

7 Conclusie signaalgebied en beslissing Vlaamse Regering

Conclusie signaalgebied

Overstromingen in het signaalgebied komen voor met een frequentie T10. In dit gebied is bebouwing niet gewenst. In uitvoering van de visie van het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan (GRS) is een herbestemming naar een open ruimte invulling die compatibel is met het watersysteem aangewezen.

Beslissing Vlaamse Regering d.d. [nog te bepalen]

Ontwerp startbeslissing signaalgebied

ZARRENBEEK (SG_R3_IJZ_11)

KORTEMARK

STATUS/VERSIE: goedgekeurd door CIW op 22/06/2016

LEESWIJZER

Op [nog voor te leggen] nam de Vlaamse Regering een beslissing over de vervolgstappen (vervolgtraject en beleidsopties) voor dit signaalgebied. Deze beslissing kadert in de uitvoering van de conceptnota (VR 29 maart 2013) met de aanpak voor het vrijwaren van het waterbergend vermogen in kader van de korte termijnactie van het groenboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen.

Deze fiche beschrijft voor het signaalgebied “Zarrenbeek” de gekozen beleidsopties (ontwikkelingsperspectief) en het vervolgtraject op basis van een ontwerp-startbeslissing, zoals voorbereid door de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid.

Hoofdstuk 1 geeft een algemene situering van het signaalgebied weer en hoofdstuk 2 motiveert de afbakening van het signaalgebied. Hoofdstuk 3 beschrijft de overstromingsgevoeligheid van het signaalgebied en in hoofdstuk 4 worden de diverse visies op dit gebied besproken.

Hoofdstuk 5 omvat een korte weergave van het overleg dat met de betrokken lokale besturen gevoerd werd.

In hoofdstuk 6 wordt aangegeven voor welke beleidsoptie(s) gekozen is/zijn en welk instrument en/of initiatiefnemer hieraan gekoppeld zijn. Naargelang de rol van het signaalgebied voor het behoud van waterbergend vermogen en het algemeen beoordelingskader, zoals opgenomen in de omzendbrief LNE/2015/2, om nieuwe ontwikkelingen in overstromingsgevoelig signaalgebied te beoordelen, werd een keuze gemaakt tussen de volgende 3 opties:

1. Optie A - beperkte randvoorwaarden (type infiltratie, waterconservering,..)
indien de bestemming compatibel blijkt met het waterbergend vermogen, eventueel mits beperkte randvoorwaarden (bv voor infiltratie of waterconservering);
2. Optie B - maatregelen met behoud van bestemming (type overstromingsvrij bouwen)
indien er een overstromingskans bestaat maar de bestemming compatibel kan zijn met het waterbergend vermogen mits overstromingsvrij bouwen;
3. Optie C - vrijwaren van bebouwing
indien de bestemming niet compatibel is met het waterbergend vermogen en vrijwaren van bebouwing op basis van de overstromingskans aangewezen is.

Hoofdstuk 7 omvat de conclusies voor het signaalgebied en geeft de richting weer op basis waarvan de omzendbrief “Richtlijnen voor de toepassing van de watertoets bij het vrijwaren van het waterbergend vermogen in signaalgebieden” in dit gebied toegepast moet worden. In dit hoofdstuk is ook de beslissing van de Vlaamse Regering van opgenomen.

De conceptnota, de omzendbrief en de beslissing van de Vlaamse Regering van zijn terug te vinden op www.signaalgebieden.be.

1 Situering

1.1 Algemeen

Gemeente(n): Kortemark

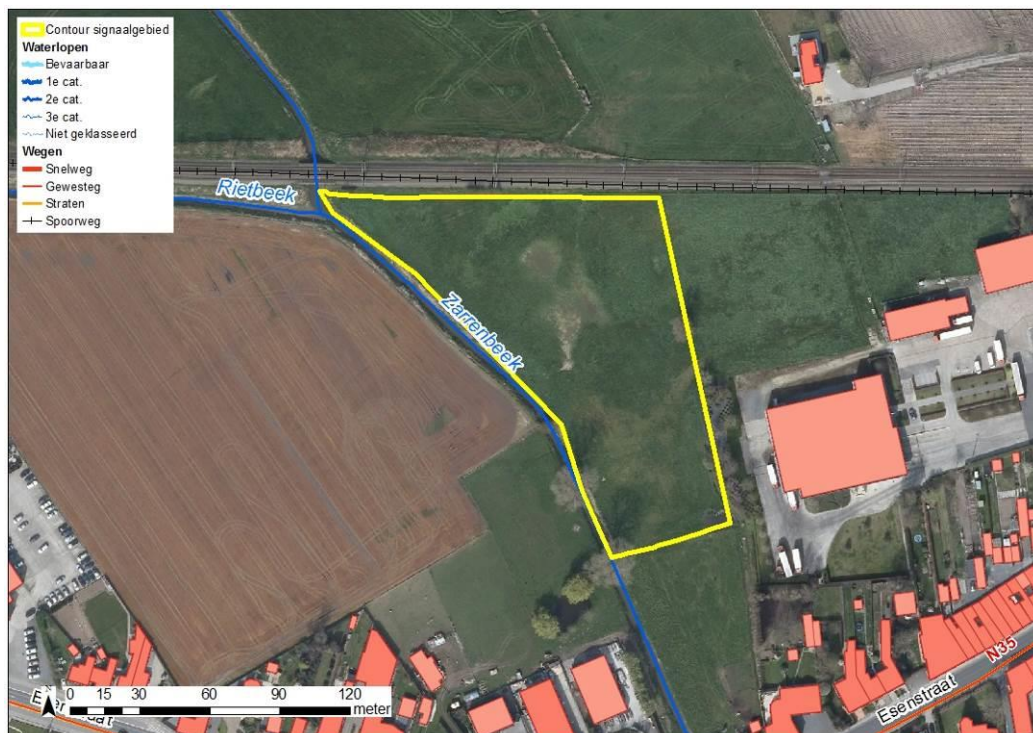
Provincie(s): West-Vlaanderen

Ligging: Gelegen op de rechteroever van de Zarrenbeek ten noorden van de Eesenstraat (N35) in Zarren.

Bekken: IJzerbekken

Betrokken waterlopen: Zarrenbeek WY.1.2. (VHAGcode: 1496 - beheerder: Provincie West-Vlaanderen)

Oppervlakte: 1,29 ha

Figuur: situering signaalgebied op orthofoto (medio 2015) met aanduiding van gewestwegen, straten, waterlopen en de bebouwingstoestand volgens het Grootschalig Referentiebestand GRB. Bronnen: AGIV, GRB Raadpleegdienst via wms (toestand 2015-04-20).

Huidige planologische bestemming:

milieubelastende industrieën (code 1002)

Globale beschrijving:

Huidige staat van ontwikkeling

Onbebouwde zone

Bodemgebruik

Landbouw - weiland

Vergunningstoestand

De percelen gelegen binnen de contouren van het signaalgebied zijn in eigendom van de bedrijfsleider van het bedrijf naast het signaalgebied. Op een smalle strook die het signaalgebied doorkruist, heerst een erfdienstbaarheid van Aquafin NV omwille van de aanwezigheid van een persleiding.

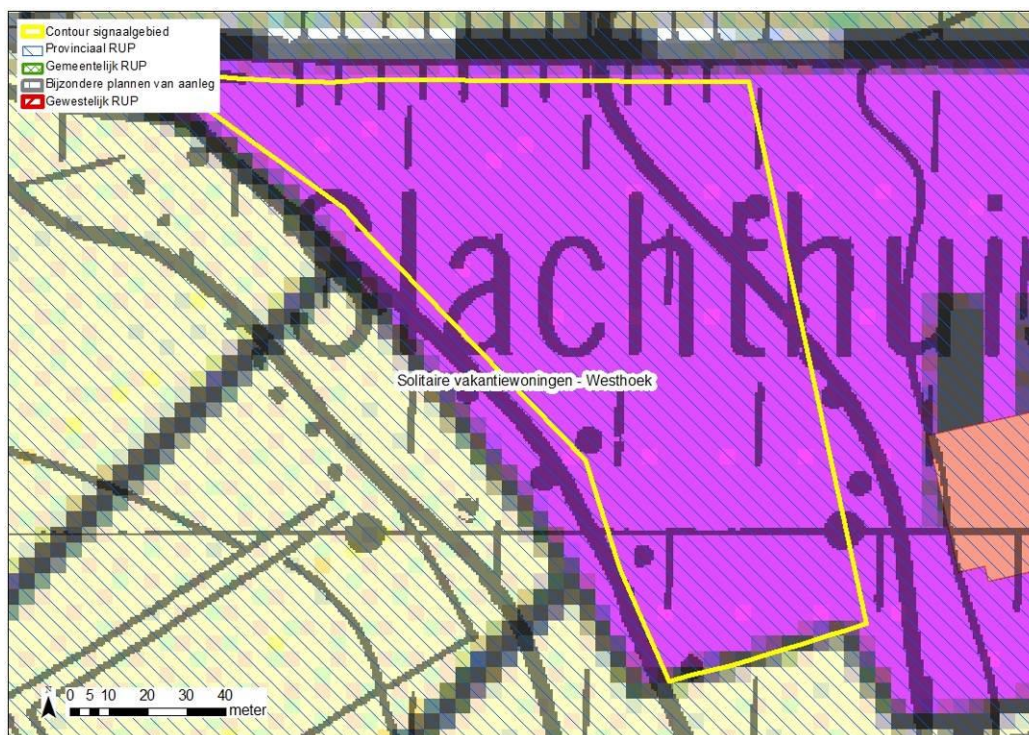
Behoudens voorafgaande instemming van Aquafin, mag binnen de erfdienstbaarheidszone niet overgegaan worden tot:

- het oprichten van gebouwen of gesloten lokalen. Elk ontwerp dient aan Aquafin voorgelegd te worden opdat de te eerbiedigen veiligheidsafstanden overeenkomstig de vereisten van elk geval in het bijzonder zouden bepaald worden
- het wijzigen van het maaiveldniveau,
- het opstapelen van goederen of materiaal met een gewicht > 1 T/m²,
- het heien van palen of piketten in de grond die de buis kunnen beschadigen,
- het rijden over de buis met rollend materieel met een aslast zwaarder dan 12 ton, inclusief mechanische graafuigen
- het planten van diepwortelende struiken en/of bomen.

Verder zijn zowel binnen als buiten hoger bepaalde zones alle uitgravingen of ontgravingen, welke de stabiliteit van de grond of de ondergrond waarin de rioolwaterzuiverings-infrastructuur zich bevindt in het gedrang zou kunnen brengen, eveneens verboden.

Tevens ligt er een erfdienstbaarheid van toe- en doorgang op zulke wijze dat Aquafin, zijn aannemer en hun personeelsleden of agenten altijd de installatie zal kunnen bereiken voor het toezicht, onderhoud, en de eventuele herstelling inclusief vervanging ervan.

Ondoorlatende verhardingen zijn toegestaan op de leidingen behalve als het gaat om erg dikke betonplaten. Deze beperking wordt opgelegd omwille van de extrakost van de uitbraak en heraanleg van dergelijke dikke betonlaag bij een mogelijke latere herstelling of heraanleg van de leiding.

Figuur: situering signaalgebied op gewestplan met aanduiding van goedgekeurde BPA's en RUP's en weergave van de bebouwingstoestand volgens het Grootschalig Referentiebestand GRB. Bronnen: Ruimte Vlaanderen en AGIV, GRB Raadpleegdienst via wms (toestand 2015-04-20).

2 Selectie en afbakening signaalgebied

Op 3/11/2014 werd voorliggend signaalgebied door de Algemene Bekkenvergadering IJzerbekken geselecteerd voor opname in de prioritair te onderzoeken signaalgebieden. De motivatie voor opname is als volgt:

Het signaalgebied is geselecteerd omdat ten noorden van Esenstraat nog verder te ontwikkelen milieubelastend industriegebied gelegen is in een zone met een grote overstromingskans. Ten zuiden van de Esenstraat zijn er een aantal locaties in woonuitbreidingsgebied met een grote overstromingskans.

De afbakening van het signaalgebied werd tijdens het gevoerde overleg besproken. De afbakening gebeurde op basis van de perceelsgrenzen van het kadaster, de huidige staat van ontwikkeling en het BPA Koordhoekstraat.

BPA Koordhoekstraat (2.24/32011/616)

datum goedkeuring: 29/11/2002

bestemming: Is volledig ontwikkeld met voldoende groenzone langs de Zarrenbeek

relevante stedenbouwkundige voorschriften: /

Het signaalgebied ten zuiden van de Esenstraat is deels gelegen in het BPA Koordhoekstraat. Dit deel van het signaalgebied is reeds ontwikkeld als groenzone. Aangezien de functionele invulling niet kwetsbaar wordt geacht voor het watersysteem, wordt dit deel van het signaalgebied verder niet beschouwd. Ook de delen signaalgebied gelegen in woongebied ten zuiden en ten noorden van de Esenstraat worden verder niet beschouwd aangezien het tuinen betreft van bestaande woningen. Bij eventuele aanvragen tot verdere ontwikkeling binnen deze percelen gelden de randvoorwaarden van de watertoets.

Wat overblijft is het deel van het signaalgebied met bestemming milieubelastend industriegebied net ten zuiden van de spoorweg.

Na overleg met de gemeente Kortemark is beslist het gebied ten noorden van het bestaande bedrijfsgebouw niet mee op te nemen in de contour van het signaalgebied. De lijn van de bestaande berm achter het bedrijfsgebouw wordt doorgetrokken tot aan de spoorweg en vormt de oostelijke grens van het signaalgebied.

Op vraag van het bekkenbureau wordt de oostelijke grens van de contour evenwijdig met de bestaande verharding van het bedrijf getrokken tot aan de spoorweg, rekening houdend met de historisch maximale waterstand van 5 m 30 TAW.

3 Watersysteem

3.1 Overstromingsrichtlijn¹

3.1.1 OVERSTROMINGSGEVAARKAART

In het kader van de Europese Overstromingsrichtlijn (ORL) werden overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten opgesteld aan de hand van hydraulische modellen. De overstromingsgevaarkaarten zijn de kaarten die de 'fysische eigenschappen' van de overstromingen beschrijven zoals de overstromingscontouren, waterdieptes en stroomsnelheden. De overstromingsgevaarkaarten geven geen informatie wat betreft de gevolgen, de kwetsbaarheid voor of het risico van de overstromingen.

De ORL stelt dat 3 scenario's in beschouwing dienen te worden genomen voor de overstromingskaarten: kleine kans op overstromingen (terugkeerperiode van grootteorde 1000 jaar of

¹ Richtlijn 2007/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2007 over beoordeling en beheer van overstromingsrisico's. Deze richtlijn werd omgezet in het decreet Integraal Waterbeleid op 16 juli 2010.

een uitzonderlijke gebeurtenis), middelgrote kans op overstromingen (terugkeerperiode van grootteorde 100 jaar) en grote kans op overstromingen (terugkeerperiode van grootteorde 10 jaar).

Vermits het niet zinvol is om voor elke waterloop hydraulische modellen op te stellen, werd in Vlaanderen de basiskaart hydrografisch netwerk opgesteld die alle waterlopen omvat waarvoor de overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten werden opgesteld. De basiskaart hydrografisch netwerk werd opgesteld volgens het principe dat alle waterlopen met een potentieel significant overstromingsrisico en waterlopen die water afvoeren van waterlopen met een overstromingsrisico meegenomen worden. Daarnaast werd ook de volledige kustlijn beschouwd.

Wanneer er geen gemodelleerde overstromingsgevaarkaarten beschikbaar zijn wordt enkel de kaart van de Recent Overstroomde Gebieden (ROG) weergegeven². De kaarten geven steeds de huidige situatie weer en houden geen rekening met mogelijke of geplande ingrepen.

Het signaalgebied is hoofdzakelijk gelegen binnen de ORL-overstromingsgevaarkaarten. Het gebied krijgt zeer frequent (statistisch gezien eens om de 10 jaar) te maken met overstromingen.

Zones die in het recent verleden (actualisaties 2005, 2007, 2008 en 2011) effectief zijn overstroomd zijn in het geval van dit gebied afgebakend op basis van gedigitaliseerde videobeelden vanuit een helikopter van een luchtfoto van 24 juli 2007 enerzijds en waterbezwaar^[1] van december 1993 anderzijds.

In het stroomgebied van de Zarrenbeek staat bijna het hele signaalgebied ingekleurd als recent overstroomd gebied. Ook stroomopwaarts en stroomafwaarts van het gebied zijn verschillende zones langs de waterloop ingekleurd als overstroomd gebied (bijvoorbeeld ter hoogte van de Mollestraat en Legestraat). De overstromingscontouren staan onder invloed van het waterpeil in de Handzamevaart.

De totale oppervlakte van het overstroomde gebied met betrekking tot het signaalgebied lag meestal rond 1 à 1.3 ha.

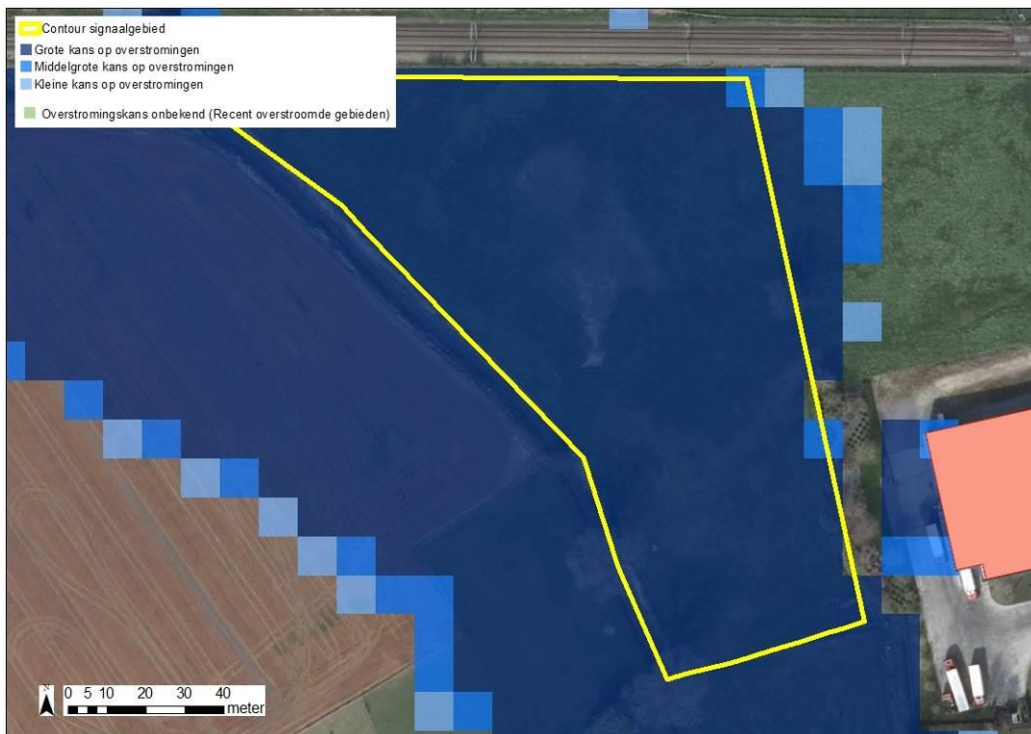
Het rapport "Verslag van de overstromingen van juli 2005 in West-Vlaanderen" van de afdeling Water van AMINAL (nu VMM Afdeling Operationeel Waterbeheer) (p. 185) spreekt over wateroverlast langs de Zarrenbeek (2de cat.) ter hoogte van de Legestraat en langs de Rietbeek (2de cat.) ter hoogte van de Mollestraat.

OWKM/Specifieke modelleringstudies:

In opdracht van AMINAL, afdeling Water (nu VMM afdeling Operationeel Waterbeheer) werd in 2003 een modellering opgemaakt voor de Handzamevaart, deel 1ste categorie. Naar aanleiding van de julistorm 2005 in het stroomgebied van de Handzamevaart breidde de afdeling Water (nu VMM afdeling Operationeel Waterbeheer) het hydrodynamische model, dat zich uitstrekte tot de Zarrenbeek 1ste categorie, uit. Dit gebeurde om een beter beeld te krijgen van het effect van een maatregel van de provincie West-Vlaanderen, namelijk de aanleg van een bredere overstort ter hoogte van Oude Zarrenbeek (2de cat) (Steenstraat) (zie foto's onderstaand). Op die manier kan er sneller (lagere overstortdrempel) en meer (bredere overstortdrempel) water naar de broekgebieden van Esen stromen. De provincie hoopte met deze maatregel de woonkern van Zarren te ontlasten. Aan de hand van een modeluitbreiding tot opwaarts Zarren kan er verder ook onderzocht worden welke bijkomende maatregelen eventueel nog nodig zijn om de dorpskern te beschermen tegen wateroverlast.

[1] Definitie waterbezwaar: water dat door diverse oorzaken de polder instroomt, en door spuien of bemaling verwijderd moet worden

² gebiedsdekkende afbakening van alle effectief overstroomde gebieden in Vlaanderen in de periode 1988 tot heden

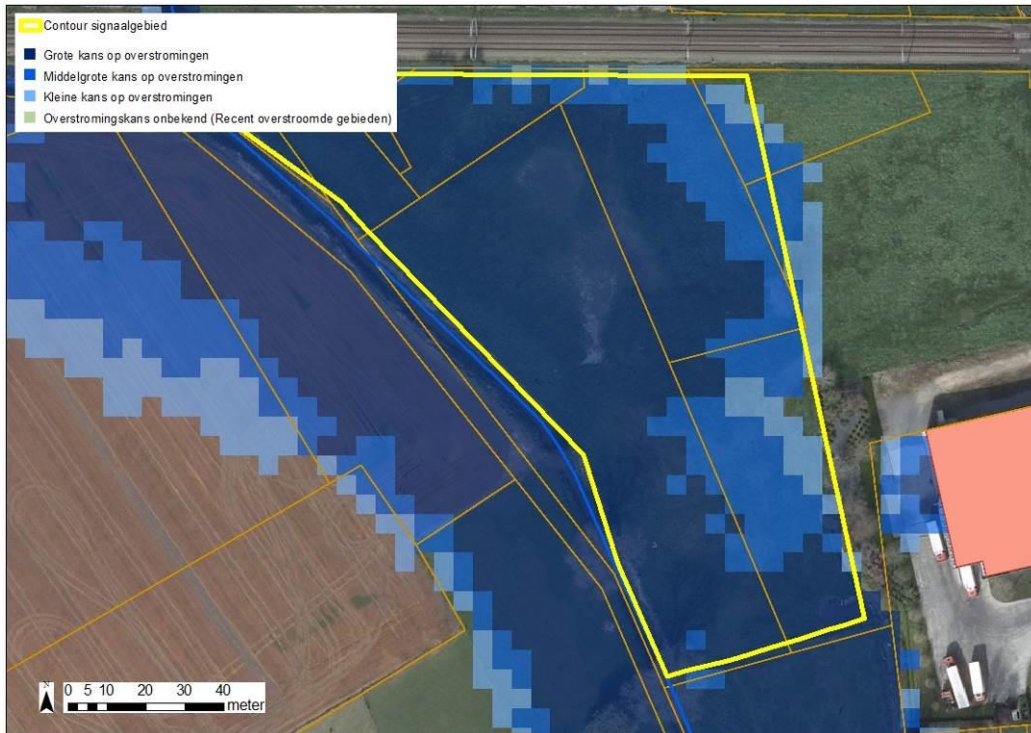

Figuur: De blauwe contouren geven de huidige overstromingskans weer. Hoe donkerder blauw, hoe groter de overstromingskans. De groene contour geeft de recente overstromde gebieden (ROG) weer, waar geen specifieke overstromingskans gekend is.

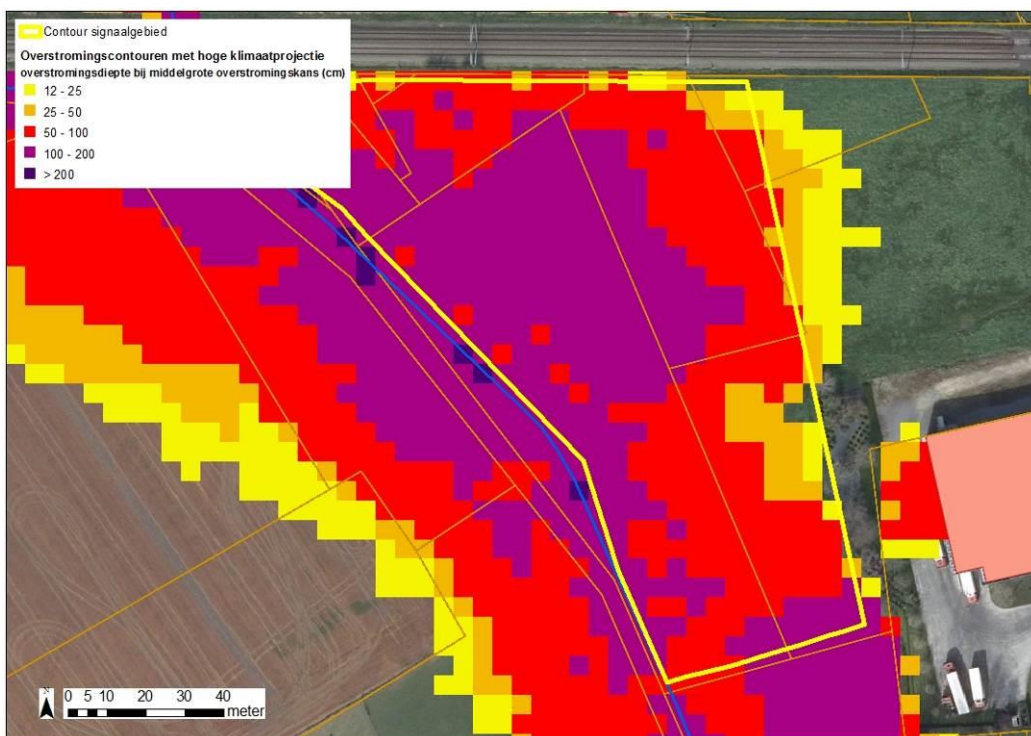
3.1.2 KLIMAATTOETS

De Overstromingsrichtlijn vraagt om bij het voorkomen of beperken van mogelijk negatieve gevolgen van overstromingen rekening te houden met o.a. de invloed van klimaatverandering. Onderstaande kaarten met klimaatprojectie werden opgemaakt in kader van de orbp-studie van VMM-AOW^[3] en geven niet alleen de overstromingskans (bij gemiddelde klimaatprojectie) maar ook de overstromingsdiepte (bij hoge klimaatprojectie). Vanuit het no regret principe lijkt het aangewezen om adaptief bouwen of waterbestendig bouwen af te stemmen op toekomstige overstromingshoogtes met hoge klimaatprojectie.

^[3] "Onderbouwing van het overstromingsrisicobeheerplan voor de onbevaarbare waterlopen, VMM, 2013"

Figuur: De blauwe contouren geven overstromingskans met klimaatsverandering weer. Hoe donkerder blauw, hoe groter de overstromingskans. De groene contour geeft de recente overstromde gebieden (ROG) weer, waar geen specifieke overstromingskans gekend is.

Figuur: De overstromingsdieptes van de middelmatige overstromingscontour met extreme klimaatsverandering worden hier weergegeven (geel= lage overstromingsdiepte tot paars= hoge overstromingsdiepte).

3.2 Bespreking watersysteem

Hydrografische beschrijving

Het globale stroomgebied bestaat uit de VHA-zone 241 (Handzamevaart van monding kanaal van Essen (incl) tot monding in IJzer) en omvat de linkeroever van de benedenloop van de Handzamevaart en het stroomgebied van de Zarrenbeek, de belangrijkste zijbeek van de Handzamevaart, die ontspringt in Staden. Het signaalgebied bevindt zich ongeveer 600 m opwaarts de splitsing van de Zarrenbeek en de Oude Zarrenbeek (overgang van de 2de cat. naar 1ste cat.).

De belangrijkste zijwaterlopen van de Zarrenbeek stroomopwaarts van de monding van het kanaal van Esen zijn de Spanjaardbeek, Kruisbeek, Vuilepanbeek, Terrestbeek, Oostbosmolenbeek, Beukelstraatbeek, Roomputbeek en de Rietbeek-Ruiterbeek.

De Zarrenbeek bezit nog een structureel zeer waardevol beekgedeelte. Stroomafwaarts van de samenvloeiing met de Spanjaardbeek vertoont de Zarrenbeek een natuurlijk meanderend verloop met een stroomkuilenpatroon en goed ontwikkelde holle oevers. Ter hoogte van Zarren is de beek echter gedeeltelijk rechtgetrokken. Verder stroomafwaarts gaat de beek over in het vlakke overstromingsgebied van de Bethoostersche Broeken, waar de loop verlegd is en zeer recht is.

Het signaalgebied ligt grotendeels nog in de Polder Bethoostersche Broeken. De grens van deze polder is bepaald op basis van de hoogtelijn van 5m TAW.

De Handzamevaart mondt in Diksmuide uit in de IJzer. De IJzer voert het water verder af naar zee en watert af via het sluizencomplex de Ganzenpoot naar de haven van Nieuwpoort.

De Handzamevaart kan gedefinieerd worden als een "neerslagrivier". De afvoer bij droog weer is zeer klein ten opzichte van de neerslagafstroming. Het regenwater wordt voor een groot gedeelte, en snel, afgevoerd naar het waterlopenstelsel. Dit kan aanleiding geven tot piekdebieten en overstromingen.

Reliëf

Het digitaal hoogtemodel toont dat het signaalgebied binnen een uitloper van de polder gelegen is. De kustpolders, aansluitend bij de kustduinen, hebben een zeer zwak reliëf. Het aanwezige microreliëf met hogergelegen kreekruggen en lagergelegen poel- of komgronden heeft rechtstreeks te zien met het ontstaan van de polders. De Zarrenbeek en de Handzamevaart ontspringen op de sterk dominerende heuvelkam van het IJzer-Leie interfluvium, op ongeveer 35 m hoogte. Hun bovenloop is diep en smal ingesneden in de heuvelkam. Het reliëf vertoont hierdoor een golvend karakter. De heuvelrug vormt, samen met de West-Vlaamse Heuvels, de waterscheidingslijn tussen het IJzer- en het Leiebekken.

Het digitaal hoogtemodel van het plangebied laat toe een inschatting te maken van oppervlakte en volume bij verschillende overstromingshoogtes. Bij een overstromingshoogte van 5.3 mTAW komt een gebied van meer dan 1.2 ha of ongeveer twee derde van het signaalgebied onder water te staan. Bij een uitzonderlijke hoogte tot 5.55 mTAW zou de overstroomde oppervlakte met 1.3 ha niet veel uitbreiden. Bij ontwikkeling van het gebied zou voor een storm met een kans van 1 op 100 jaar ongeveer 7 000 m³ water minder kunnen geborgen worden. Bij een extreme storm is dit 10 000 m³.

Belangrijk hierbij is dat de Zarrenbeek in Zarren niet hydrodynamisch is gemodelleerd. Bijgevolg wordt er voor de waterstanden in het signaalgebied geen rekening gehouden met een eventuele opstuwung van de waterstanden stroomopwaarts de Esenstraat.

Historische waterstanden zijn niet exact gekend en het is ook moeilijk een inschatting te maken. Maximale waterstanden werden bereikt tijdens de storm van juli 2005 en de storm van december 1993. In juli 2005 zijn er problemen gesignaleerd aan woningen in de Legestraat (Zarrenbeek) en de nabijgelegen Mollestraat (Rietbeek) stroomopwaarts van het signaalgebied.

Juridische toets

De watertoetskaarten zijn bij besluit van de Vlaamse Regering juridisch vastgelegd. De kaart wordt gehanteerd als instrument om te beoordelen of een project al dan niet een mogelijke significante invloed heeft op het watersysteem waarvoor een advies van de bevoegde waterbeheerder noodzakelijk is.

- Overstromingsgevoelige gebieden

De kaart van de overstromingsgevoelige gebieden wordt regelmatig geactualiseerd. Op 1 juli 2014 keurden de bevoegde ministers een aangepaste kaart van de overstromingsgevoelige gebieden goed. De nieuwe kaart is van toepassing vanaf 1 september 2014. De nieuwe kaart is te raadplegen via de geoloketten van het AGIV (www.geopunt.be) en www.waterinfo.be.

Een deel van het nog niet ontwikkelde industriegebied ligt in effectief overstromingsgevoelig gebied. Bij de uitvoering van de watertoets is het advies van de waterbeheerder nodig voor het begroten van het schadelijk effect op het watersysteem. Gezien de effectief overstromingsgevoeligheid moeten op zijn minst compenserende maatregelen opgelegd worden bij de ontwikkeling van dit gebied.

Figuur: watertoetskaart van het signaalgebied op recente orthofoto (medio 2015) met aanduiding van de overstromingsgevoelige gebieden (lichtblauw = mogelijk overstromingsgevoelig; donkerblauw = effectief overstromingsgevoelig), volgens Ministerieel Besluit dd. 1/6/2014. Weergave van reeds goedgekeurde signaalgebieden in de omgeving.

4 Gebiedsvisie

4.1 Visie Integraal Waterbeleid

Er zijn geen geplande acties ter preventie van de wateroverlast.

Opmerkingen:

De overstromingscontouren staan onder invloed van de Handzamevaart. Het signaalgebied ligt grotendeels in de Polder Bethoostersche Broeken. De grens van deze polder is bepaald op basis van de hoogtelijn van 5m TAW. Alle bebouwing die beneden deze hoogte ligt, zal door de polder negatief worden geadviseerd in het kader van de watertoets.

Ook de provinciale dienst waterlopen West-Vlaanderen zal een negatief advies uitbrengen in het kader van de watertoets voor infrastructuur binnen dit lager gelegen gebied.

Omwille van de ligging van (een deel van) het signaalgebied in effectief overstromingsgevoelig gebied zullen sowieso compenserende maatregelen voor het ingenomen volume overstromingsgebied worden opgelegd. Ook bij de uitbreiding van het bedrijf naar de spoorweg toe zal voldoende

buffervolume moeten voorzien worden (cfr. gewestelijke stedenbouwkundige verordening hemelwater).

4.2 Ruimtelijke visie (structuurplannen ed.)

A) Ruimtelijk(e) structuurplan(nen)

De bestaande structuur en een voorstel tot streefbeeld ter hoogte van het signaalgebied worden weergegeven in onderstaande figuren.

In het richtinggevend deel van het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan (GRS) van de gemeente staat vermeld dat een gedeelte van de als industriezone bestemde beekvallei (van de Zarrenbeek) wellicht niet realiseerbaar is door de topografie van het terrein. De volledige tekst wordt hieronder gegeven.

Een belangrijke opmerking bij de tekst uit het GRS van Kortemark is dat de zone ook niet kan dienen voor de aanleg van een waterzuiveringsinstallatie voor het bedrijf. Een dergelijk installatie mag namelijk nooit overstromen, dus zou hier een terreinophoging nodig zijn, wat niet toegestaan wordt in het signaalgebied.

B) Andere relevante plannen van ruimtelijke ordening

Op basis van het BPA Koordhoekstraat (2.24/32011/616) werd beslist om de contouren van het deel ten zuiden van de Esenstraat van de oorspronkelijke afbakening van het signaalgebied verder niet mee te nemen. Het gebied heeft namelijk de functie openbare groenzone (zie Figuur 16) en werd reeds ontwikkeld volgens de voorschriften van het BPA.

4.3 Lopende initiatieven:

De percelen gelegen binnen de contouren van het signaalgebied zijn in eigendom van de bedrijfsleider van het bedrijf naast het signaalgebied. Op een smalle strook die het signaalgebied doorkruist, heerst een erfdienstbaarheid van Aquafin NV omwille van de aanwezigheid van een persleiding.

Behoudens voorafgaande instemming van Aquafin, mag binnen de erfdienstbaarheidszone niet overgegaan worden tot:

- het oprichten van gebouwen of gesloten lokalen. Elk ontwerp dient aan Aquafin voorgelegd te worden opdat de te eerbiedigen veiligheidsafstanden overeenkomstig de vereisten van elk geval in het bijzonder zouden bepaald worden
- het wijzigen van het maaiveldniveau,
- het opstapelen van goederen of materiaal met een gewicht > 1 T/m²,
- het heien van palen of piketten in de grond die de buis kunnen beschadigen,
- het rijden over de buis met rollend materieel met een aslast zwaarder dan 12 ton, inclusief mechanische graafuigen
- het planten van diepwortelende struiken en/of bomen.

Verder zijn zowel binnen als buiten hoger bepaalde zones alle uitgravingen of ontgravingen, welke de stabiliteit van de grond of de ondergrond waarin de rioolwaterzuiverings-infrastructuur zich bevindt in het gedrang zou kunnen brengen, eveneens verboden.

Tevens ligt er een erfdienstbaarheid van toe- en doorgang op zulke wijze dat Aquafin, zijn aannemer en hun personeelsleden of agenten altijd de installatie zal kunnen bereiken voor het toezicht, onderhoud, en de eventuele herstelling inclusief vervanging ervan.

Ondoorlatende verhardingen zijn toegestaan op de leidingen behalve als het gaat om erg dikke betonplaten. Deze beperking wordt opgelegd omwille van de extrakost van de uitbraak en heraanleg van dergelijke dikke betonlaag bij een mogelijke latere herstelling of heraanleg van de leiding.

5 Historiek overleg lokale besturen

Bij de screening van de relevante signaalgebieden en de opmaak van de ontwerp-startbeslissingen werden naast de lokale besturen ook andere relevante instanties uitgenodigd.

Betrokken lokale besturen: 04/03/15

Het overleg met de gemeente Kortemark maakte duidelijk dat een herbestemming via een RUP niet gewenst is en volgens hen ook niet nodig is. Het lagergelegen gebied kan namelijk mits voorwaarden voor de invulling ervan nog steeds in functie van het bedrijf kan gebruikt worden. Voorbeelden zijn de inrichting van waterdoorlatende parking, het gebruik als stapelruimte, het beplanten om te dienen als groenscherm, het bufferen van hemelwater, etc.

De gemeente verkiest dus optie B, bijkomende maatregelen met behoud van bestemming. De vergadering stemt hiermee in. De gemeente zal dit nog verder in detail bespreken met de bedrijfsleiding.

De gemeente Kortemark wijst er op dat doorheen het lager gelegen perceel, tussen het bedrijf en de Zarrenbeek een collector van Aquafin is aangelegd, met akkoord van de eigenaar. Er zijn specifieke voorwaarden opgelegd m.b.t. bouwen, verhardingen, beplanting,... ten aanzien van de zone waar de collector zich bevindt. De bedrijfsleiding heeft weet van deze voorwaarden en is akkoord om deze zone (en een kleine spie ten noordwesten tussen de collector en de beek) niet te bebouwen.

De leden van de vergadering gingen akkoord dat het bedrijf qua bebouwing nog kan uitbreiden richting spoorweg, op het hoger gelegen deel van het perceel. Hierbij kan de aangelegde berm doorgetrokken worden. Deze berm vormt dus een logische grens van het signaalgebied.

Naar aanleiding van de adviesvraag in het kader van vervolgstappen signaalgebieden van het CIW bracht het gemeentebestuur van Kortemark op 27 april 2015 een voorwaardelijk gunstig advies uit over de fiche van het signaalgebied Zarrenbeek.

Volgende opmerkingen mee te geven naar aanleiding van de bespreking van de fiche op het bekkenbureau IJzerbekken van 5 mei 2015:

- Tijdens het overleg van 4 maart 2015 werd beslist dat het bedrijf nv Vannieuwenhuyse nog kan uitbreiden richting spoorweg op het hoger gelegen deel van het perceel. De bestaande aangelegde berm kan daarvoor doorgetrokken worden en vormt een logische grens van het signaalgebied. Figuur 9 in de fiche geeft aan dat het doortrekken van de berm zeer letterlijk genomen werd. Het college vraagt dat het doortrekken van de berm gebeurt cfr. de oever van de winterbedding en de hoogtelijnen zoals terug te vinden op het DHM-model figuur 8 in de fiche. Een voorstel tot grens wordt meegestuurd met de notule.

- Tijdens het overleg van 4 maart 2015 werd beslist dat de gemeente inzake ontwikkelingsperspectief opteert voor optie B, i.e. geen herbestemming via een RUP maar bijkomende maatregelen met behoud van bestemming. De ontwikkeling van het lagergelegen gebied in functie van het bedrijf nv Vannieuwenhuyse blijft mogelijk mits voorwaarden (bvb. waterdoorlatende parking, stapelruimte, buffering hemelwater, beplanting voor groenscherm, ...). Binnen de punt 12.1 'suggesties naar ontwikkelingsperspectief' staan de eerder vermelde opties (waterdoorlatende parking, stapelruimte, buffering hemelwater, beplanting voor groenscherm, ...) niet vermeld. Het college vraagt dat dit opgenomen wordt.

Naar aanleiding van terugkoppeling van het bekkensecretariaat over het advies van de gemeente bracht de waterbeheerder, de dienst waterlopen van de provincie West-Vlaanderen, op 04/05/2015 volgend advies uit:

Volgens de provinciale dienst waterlopen van de provincie West-Vlaanderen kan er ten westen van de maximum overstromingscontour van 5.30 mTAW geen nieuwe bebouwing toegestaan worden. Ook compensaties zijn hier niet mogelijk, gelet op de reeds vereiste buffering voor bestaande en bijkomende verharde oppervlaktes voor het bedrijf. De kromme paarse lijn op onderstaande figuur geeft de overstromingscontour aan van 5.30 mTAW. Er wordt best naar een compromis gezocht over de begrenzing van het signaalgebied.

GTO: 23/04/15

Naar aanleiding van de adviesvraag in het kader van vervolgstappen signaalgebieden van het CIW bracht het ambtelijk overleg op 23/04/2015 een gunstig advies uit over de fiche van het signaalgebied Zarrenbeek

BBu 05/05/15

Het bekkenbureau gaat akkoord met het toevoegen van de randvoorwaarden waterdoorlatende parking en stapelruimte aan punt 12.1 suggesties naar ontwikkelingsperspectief. Met betrekking tot de buffering van hemelwater geeft de waterbeheerder, provinciale dienst waterlopen West-Vlaanderen, aan dat het overstromingsgebied nu reeds werkt als buffer voor de beek. Het is wenselijk om binnen de bebouwbare zone buffering te voorzien voor de bestaande en nieuwe bebouwing en verharding. De waterbeheerder staat open voor technische aanpassingen die het toch mogelijk maken om in het overstroombare gebied extra buffer te creëren.

Met betrekking tot de aanpassing van de contour begrijpt het bekkenbureau de vraag tot rekening houden met toekomstige uitbreidingsmogelijkheden voor het bedrijf. Het voorstel van de waterbeheerder is om de hoogtelijn van 5 m 30 TAW te volgen. Dit is het historisch maximum overstromingspeil. De exacte ligging van deze hoogtelijn is momenteel niet bekend. Een gedetailleerde terreinopmeting ontbreekt. Het bekkenbureau beslist hierop, voor de duidelijkheid, om de contour van het signaalgebied aan te passen evenwijdig met de huidige verharding van het bedrijf en buiten de contour van de recent overstroombare gebieden (zie ROG-kaart). Bij aanvraag van de stedenbouwkundige vergunning blijft de watertoets van toepassing, ook buiten het signaalgebied. Deze biedt ruimte voor verder maatwerk.

Dit signaalgebied is een mooi voorbeeld van optie B, namelijk behoud van bestemming, waarbij aan de hand van enkele randvoorwaarden de ruimte voor het watersysteem behouden blijft, en toch in functie kan blijven staan van de bedrijvigheid. Er komt als het ware een erfdiensbaarheid "overstroombaar" op de lager gelegen percelen.

ABV 13/05/15

Op 18/05/2015 heeft het college van burgemeester en schepenen zijn goedkeuring gehecht aan de ontwerp-startbeslissing.

6 Keuze ontwikkelingsperspectief, instrument en initiatiefnemer

Voor signaalgebied Zarrenbeek zijn volgende beleidsopties van toepassing:

C: nieuwe functionele invulling voor het gebied

- Niet van toepassing

B: maatregelen met behoud van bestemming

- De invulling van het signaalgebied kan in functie blijven van de bestemming “milieubelastende industrieën”, maar houdt rekening met mogelijke overstromingen:
- Geen bebouwing
- Geen ophogingen
- Waterdoorlatende parking en stapelruimte zijn mogelijk
- Groenscherm mag in het signaalgebied, mits voldaan aan de voorwaarden verbonden aan de collector en erfdiensbaarheidszone van 5 m langs de Zarrenbeek om het onderhoud te kunnen uitvoeren.
- Buffering voor hemelwater gebeurt bij voorkeur binnen de bebouwbare zone, dus buiten het signaalgebied, tenzij er in afspraak met de waterbeheerder, in toepassing van de watertoets en gewestelijke stedenbouwkundige verordening hemelwater, technische mogelijkheden bestaan om extra bufferruimte in het overstroombaar gebied te voorzien zonder inname van het huidige overstromingsvolume.

A: watertoets

- Niet van toepassing

Instrument:

Stedenbouwkundige verordening of andere beleidsinitiatieven.

Initiatiefnemer:

Gemeente Kortemark

7 Conclusie signaalgebied en beslissing Vlaamse Regering

Conclusie signaalgebied

Het signaalgebied overstroomt frequent en is gelegen binnen de T10-contour. De invulling van het signaalgebied kan in functie blijven van de bestemming “milieubelastende industrieën”, maar houdt rekening met mogelijke overstromingen:

- Geen bebouwing;
- Geen ophogingen;
- Waterdoorlatende parking en stapelruimte zijn mogelijk;
- Groenscherp mag in het signaalgebied, mits voldaan aan de voorwaarden verbonden aan de collector en erfdienstbaarheidszone van 5 m langs de Zarrenbeek om het onderhoud te kunnen uitvoeren;
- Buffering voor hemelwater gebeurt bij voorkeur binnen de bebouwbare zone, dus buiten het signaalgebied, tenzij er in afspraak met de waterbeheerder, in toepassing van de watertoets en gewestelijke stedenbouwkundige verordening hemelwater, technische mogelijkheden bestaan om extra bufferruimte in het overstroombaar gebied te voorzien zonder inname van het huidige overstromingsvolume.

Beslissing Vlaamse Regering d.d. [nog te bepalen]

Ontwerp startbeslissing signaalgebied

HANDZAMEVAART (SG_R3_IJZ_12)

DIKSMUIDE

STATUS/VERSIE: goedgekeurd door CIW op 22/06/2016

LEESWIJZER

Op [nog voor te leggen] nam de Vlaamse Regering een beslissing over de vervolgstappen (vervolgtraject en beleidsopties) voor dit signaalgebied. Deze beslissing kadert in de uitvoering van de conceptnota (VR 29 maart 2013) met de aanpak voor het vrijwaren van het waterbergend vermogen in kader van de korte termijnactie van het groenboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen.

Deze fiche beschrijft voor het signaalgebied “Handzamevaart” de gekozen beleidsopties (ontwikkelingsperspectief) en het vervolgtraject op basis van een ontwerp-startbeslissing, zoals voorbereid door de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid.

Hoofdstuk 1 geeft een algemene situering van het signaalgebied weer en hoofdstuk 2 motiveert de afbakening van het signaalgebied. Hoofdstuk 3 beschrijft de overstromingsgevoeligheid van het signaalgebied en in hoofdstuk 4 worden de diverse visies op dit gebied besproken.

Hoofdstuk 5 omvat een korte weergave van het overleg dat met de betrokken lokale besturen gevoerd werd.

In hoofdstuk 6 wordt aangegeven voor welke beleidsoptie(s) gekozen is/zijn en welk instrument en/of initiatiefnemer hieraan gekoppeld zijn. Naargelang de rol van het signaalgebied voor het behoud van waterbergend vermogen en het algemeen beoordelingskader, zoals opgenomen in de omzendbrief LNE/2015/2, om nieuwe ontwikkelingen in overstromingsgevoelig signaalgebied te beoordelen, werd een keuze gemaakt tussen de volgende 3 opties:

1. Optie A - beperkte randvoorwaarden (type infiltratie, waterconservering,..)
indien de bestemming compatibel blijkt met het waterbergend vermogen, eventueel mits beperkte randvoorwaarden (bv voor infiltratie of waterconservering);
2. Optie B - maatregelen met behoud van bestemming (type overstromingsvrij bouwen)
indien er een overstromingskans bestaat maar de bestemming compatibel kan zijn met het waterbergend vermogen mits overstromingsvrij bouwen;
3. Optie C - vrijwaren van bebouwing
indien de bestemming niet compatibel is met het waterbergend vermogen en vrijwaren van bebouwing op basis van de overstromingskans aangewezen is.

Hoofdstuk 7 omvat de conclusies voor het signaalgebied en geeft de richting weer op basis waarvan de omzendbrief “Richtlijnen voor de toepassing van de watertoets bij het vrijwaren van het waterbergend vermogen in signaalgebieden” in dit gebied toegepast moet worden. In dit hoofdstuk is ook de beslissing van de Vlaamse Regering van opgenomen.

De conceptnota, de omzendbrief en de beslissing van de Vlaamse Regering van zijn terug te vinden op www.signaalgebieden.be.

1 Situering

1.1 Algemeen

Gemeente(n): Diksmuide

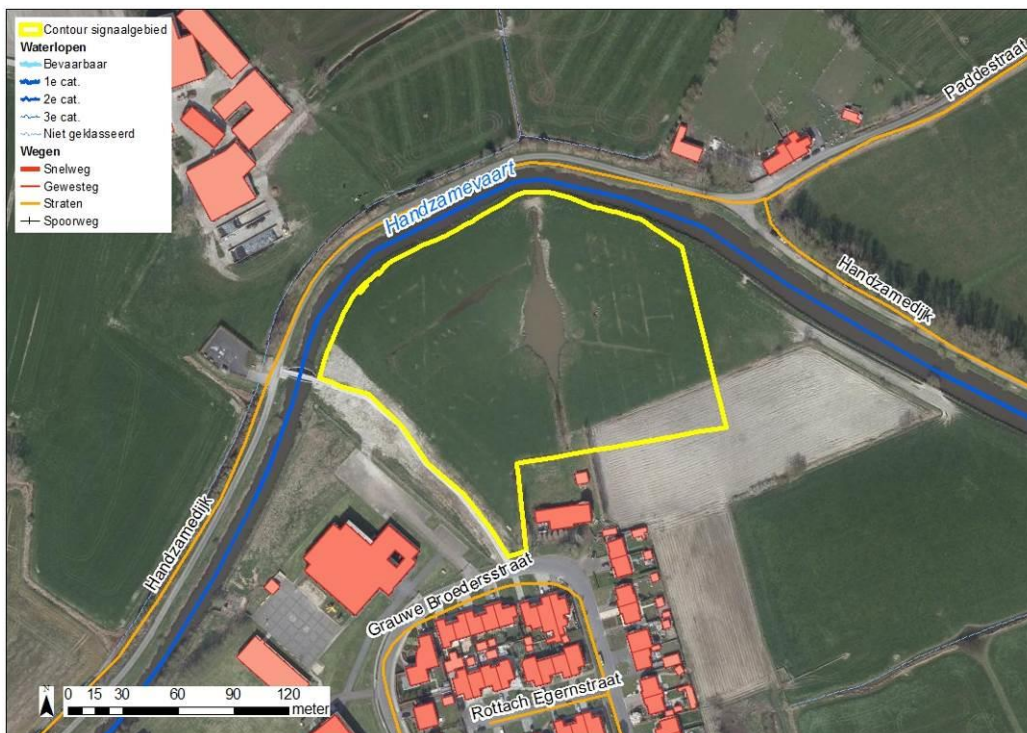
Provincie(s): West-Vlaanderen

Ligging: Gelegen op de linkeroever van de Handzamevaart ten noordoosten van het centrum van stad Diksmuide.

Bekken: IJzerbekken

Betrokken waterlopen: Handzamevaart WY.1. (VHAGcode: 1208 - beheerder: Vlaamse Milieumaatschappij)

Oppervlakte: 2,43 ha

Figuur: situering signaalgebied op orthofoto (medio 2015) met aanduiding van gewestwegen, straten, waterlopen en de bebouwingstoestand volgens het Grootchalig Referentiebestand GRB. Bronnen: AGIV, GRB Raadpleegdienst via wms (toestand 2015-04-20).

Huidige planologische bestemming:

Gebied voor gemeenschapvoorzieningen en openbaar nut (code 0200)

BPA Oostvesten (datum goedkeuring: 29/08/2000)

Bestemming: zone bestemd voor gebouwen van openbaar nut en/of gemeenschapvoorzieningen meer bepaald schoolgebouwen, algemene recreatie, sport en cultuur die in hun uitbating verenigbaar zijn met de woonomgeving, met inbegrip van parkings, toegangswegen, groene ruimten, voetwegen en de nodige infrastructuur en straatmeubilair.

Globale beschrijving:

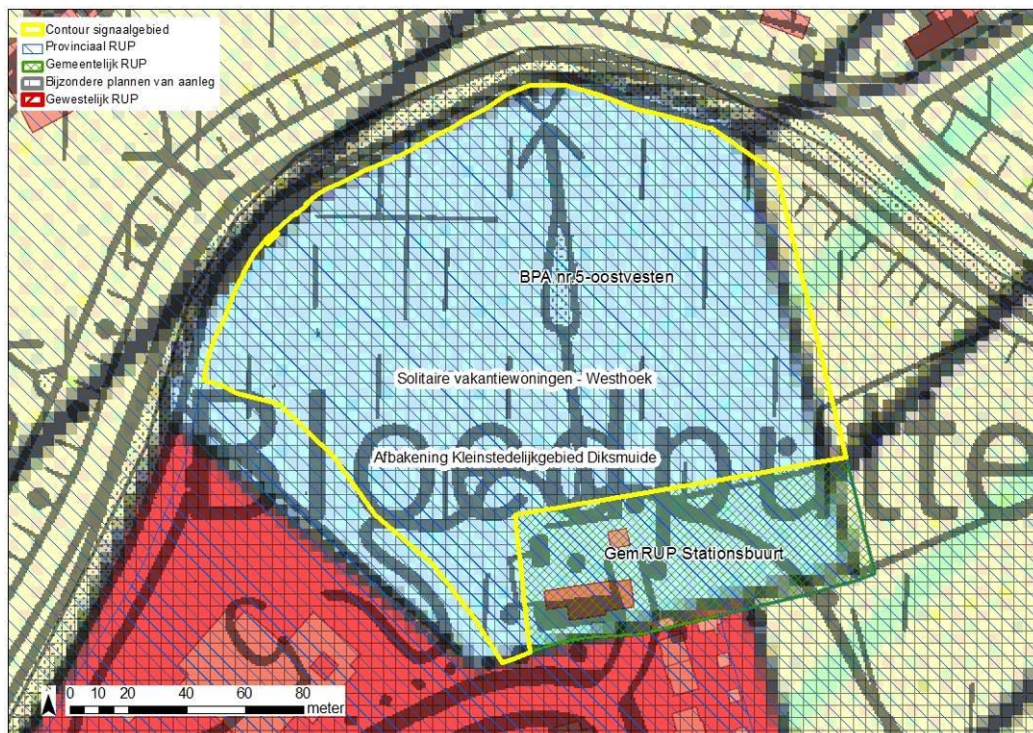
Huidige staat van ontwikkeling

Onbebouwde zone

Bodemgebruik
Landbouw - weiland

Vergunningstoestand

Het gaat deels om staatsdomein en anderzijds privé bezit. Het signaalgebied bestaat uit drie percelen. Het grootste perceel (1.67 ha) is domein van het gemeenschapsonderwijs. De twee overige percelen (respectievelijk 0.34 en 0.62 ha) zijn particulier eigendom. Er zijn geen vergunningen bekend of vergunningsaanvragen lopende op de percelen.

Figuur: situering signaalgebied op gewestplan met aanduiding van goedgekeurde BPA's en RUP's en weergave van de bebouwingstoestand volgens het Grootchalig Referentiebestand GRB. Bronnen: Ruimte Vlaanderen en AGIV, GRB Raadpleegdienst via wms (toestand 2015-04-20).

2 Selectie en afbakening signaalgebied

Op 3/11/2014 werd voorliggend signaalgebied door de Algemene Bekkenvergadering IJzerbekken geselecteerd voor opname in de prioritair te onderzoeken signaalgebieden. De motivatie voor opname is als volgt:

Het signaalgebied is geselecteerd omdat een nog verder te ontwikkelen zone bestemd voor gebouwen van openbaar nut en/of gemeenschapvoorzieningen, meer bepaald schoolgebouwen, algemene recreatie, sport en cultuur gelegen is in een zone met een middelgrote overstromingskans en in effectief overstromingsgevoelig gebied (ROG 2011).

De afbakening van het signaalgebied werd tijdens het gevoerde overleg besproken. De afbakening gebeurde op basis van de perceelsgrenzen van het kadaster en de huidige staat van ontwikkeling maar nog niet op basis van het BPA Oostvesten.

Na overleg met de stad Diksmuide is beslist om het fietspad en de brug die een verbinding vormen tussen de Handzamedijk en de school uit de contour van het signaalgebied te laten. Het signaalgebied wordt begrensd aan de verharding.

3 Watersysteem

3.1 Overstromingsrichtlijn¹

3.1.1 OVERSTROMINGSGEVAARKAART

In het kader van de Europese Overstromingsrichtlijn (ORL) werden overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten opgesteld aan de hand van hydraulische modellen. De overstromingsgevaarkarten zijn de kaarten die de 'fysische eigenschappen' van de overstromingen beschrijven zoals de overstromingscontouren, waterdieptes en stroomsnelheden. De overstromingsgevaarkarten geven geen informatie wat betreft de gevolgen, de kwetsbaarheid voor of het risico van de overstromingen.

De ORL stelt dat 3 scenario's in beschouwing dienen te worden genomen voor de overstromingskaarten: kleine kans op overstromingen (terugkeerperiode van grootteorde 1000 jaar of een uitzonderlijke gebeurtenis), middelgrote kans op overstromingen (terugkeerperiode van grootteorde 100 jaar) en grote kans op overstromingen (terugkeerperiode van grootteorde 10 jaar).

Vermits het niet zinvol is om voor elke waterloop hydraulische modellen op te stellen, werd in Vlaanderen de basiskaart hydrografisch netwerk opgesteld die alle waterlopen omvat waarvoor de overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten werden opgesteld. De basiskaart hydrografisch netwerk werd opgesteld volgens het principe dat alle waterlopen met een potentieel significant overstromingsrisico en waterlopen die water afvoeren van waterlopen met een overstromingsrisico meegenomen worden. Daarnaast werd ook de volledige kustlijn beschouwd.

Wanneer er geen gemodelleerde overstromingsgevaarkarten beschikbaar zijn wordt enkel de kaart van de Recent Overstroomde Gebieden (ROG) weergegeven². De kaarten geven steeds de huidige situatie weer en houden geen rekening met mogelijke of geplande ingrepen.

Het signaalgebied is hoofdzakelijk gelegen binnen de ORL-overstromingsgevaarkarten. Het gebied krijgt uitzonderlijk (statistisch gezien eens om de 100 jaar) te maken met overstromingen.

Bijna het hele signaalgebied staat ingekleurd als recent overstroomd gebied. Ook stroomopwaarts van het gebied is een groot aaneengesloten gebied langs de waterloop ingekleurd als overstroomd gebied. Het deel van het signaalgebied overstroomde een laatste keer tijdens de overstromingen van 1993. In 2002/2003 overstroomde het gebied ten oosten van het signaalgebied, maar het signaalgebied zelf niet.

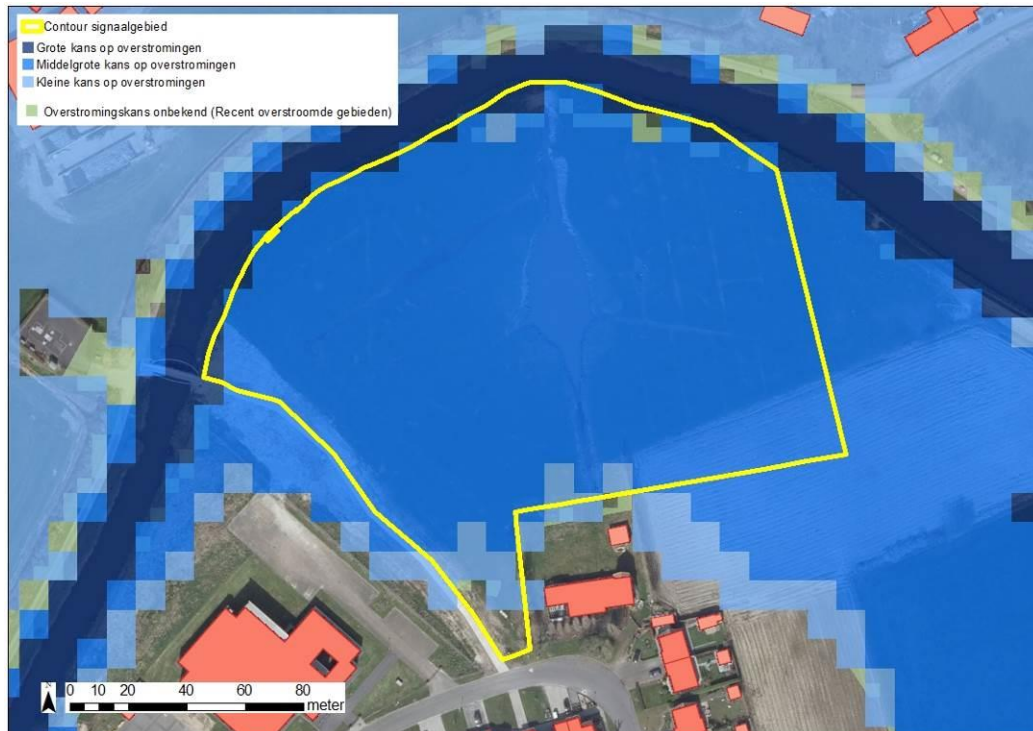
Het rapport "Globale evaluatie overstromingen 2010 – bijlage 3" van de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeheer (p. 7) meldt geen problemen in november 2010. De broeken langs de IJzer en de Handzamevaart zijn wel onder water gekomen, maar dit is de normale winterse toestand. Er kwamen geen straten onder water. Er was weinig landbouwschade.

¹ Richtlijn 2007/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2007 over beoordeling en beheer van overstromingsrisico's. Deze richtlijn werd omgezet in het decreet Integraal Waterbeleid op 16 juli 2010.

² gebiedsdekkende afbakening van alle effectief overstroomde gebieden in Vlaanderen in de periode 1988 tot heden

OWKM/Specifieke modelleringstudies:

In opdracht van AMINAL, afdeling Water (nu VMM afdeling Operationeel Waterbeheer) werd in 2003 een modellering opgemaakt voor de Handzamevaart, deel 1ste categorie. In het kader van de Overstromingsrichtlijn zijn er overstromingsgevaar- en risicokaarten aangemaakt voor de onbevaarbare waterlopen van 1e categorie. Hiervoor werden de beschikbare modellen van deze waterlopen geactualiseerd door VMM-AOW.

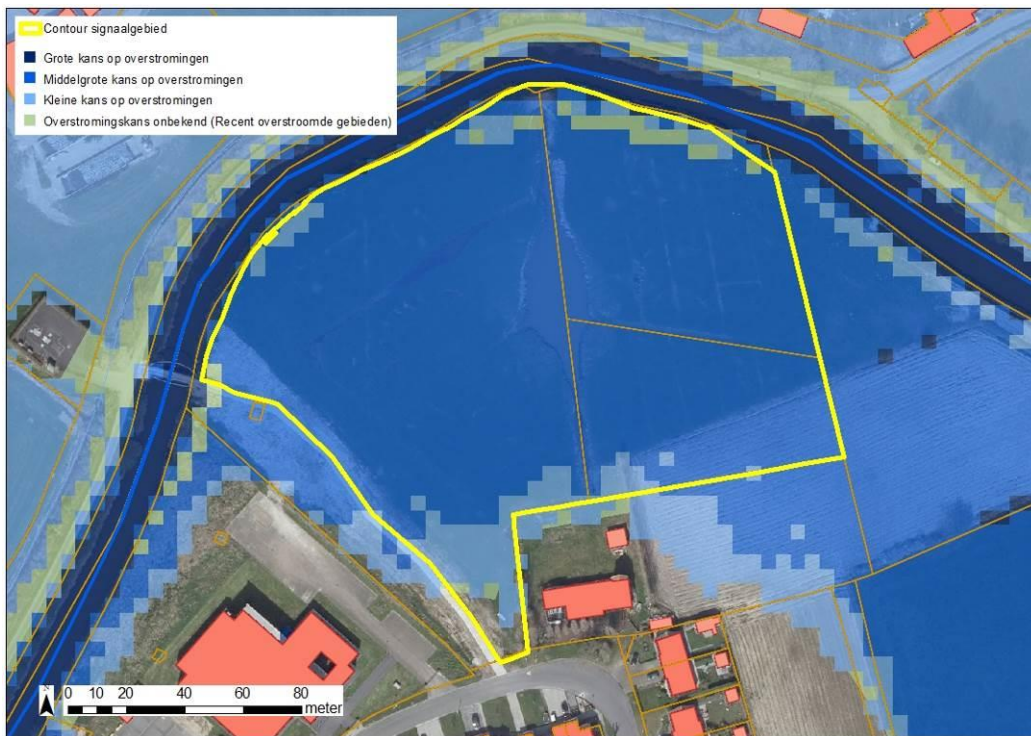

Figuur: De blauwe contouren geven de huidige overstromingskans weer. Hoe donkerder blauw, hoe groter de overstromingskans. De groene contour geeft de recente overstromde gebieden (ROG) weer, waar geen specifieke overstromingskans gekend is.

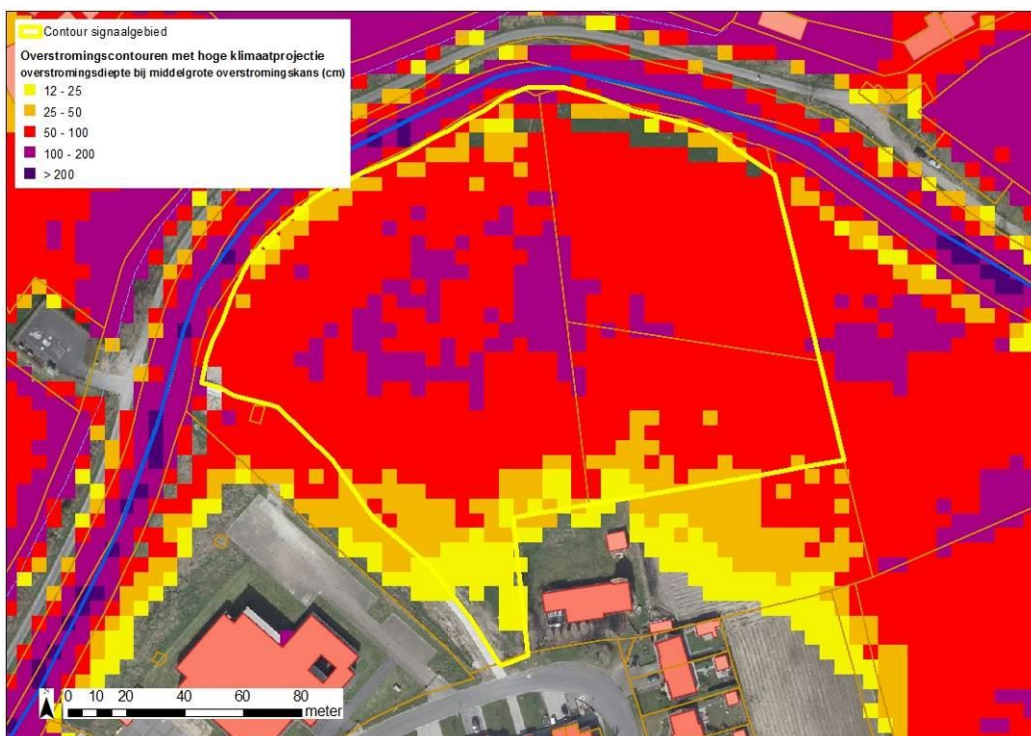
3.1.2 KLIMAATTOETS

De Overstromingsrichtlijn vraagt om bij het voorkomen of beperken van mogelijk negatieve gevolgen van overstromingen rekening te houden met o.a. de invloed van klimaatverandering. Onderstaande kaarten met klimaatprojectie werden opgemaakt in kader van de orbp-studie van VMM-AOW^[3] en geven niet alleen de overstromingskans (bij gemiddelde klimaatprojectie) maar ook de overstromingsdiepte (bij hoge klimaatprojectie). Vanuit het no regret principe lijkt het aangewezen om adaptief bouwen of waterbestendig bouwen af te stemmen op toekomstige overstromingshoogtes met hoge klimaatprojectie.

^[3] "Onderbouwing van het overstromingsrisicobeheerplan voor de onbevaarbare waterlopen, VMM, 2013"

Figuur: De blauwe contouren geven overstromingskans met klimaatsverandering weer. Hoe donkerder blauw, hoe groter de overstromingskans. De groene contour geeft de recente overstromde gebieden (ROG) weer, waar geen specifieke overstromingskans gekend is.

Figuur: De overstromingsdieptes van de middelmatige overstromingscontour met extreme klimaatsverandering worden hier weergegeven (geel= lage overstromingsdiepte tot paars= hoge overstromingsdiepte).

3.2 Bespreking watersysteem

Hydrografische beschrijving

Het globale stroomgebied bestaat uit de VHA-zone 241 (Handzamevaart van monding kanaal van Essen (incl) tot monding in IJzer) en omvat de linkeroever van de benedenloop van de Handzamevaart en het stroomgebied van de Zarrenbeek, de belangrijkste zijbeek van de Handzamevaart, die ontspringt in Staden. Het signaalgebied bevindt zich ongeveer 1800 m opwaarts de monding van de Handzamevaart in de IJzer.

De Handzamevaart ontspringt in Lichtervelde en watert een gebied af van ongeveer 17.320 ha. De bovenloop, stroomopwaarts Kortemark, heeft vele namen: bv. Spanjaardbeek, Zwaanbeek, De waterloop wordt eerste categorie ter hoogte van centrum van Kortemark. Tussen Kortemark en Barisdam heeft ze nog een erg meanderend verloop en wordt soms Krekebeek genoemd. Afwaarts Barisdam tot de monding in de IJzer is ze gekanaliseerd en wordt ze Handzamevaart genoemd. De IJzer voert het water verder af naar zee en watert af via het sluizencomplex de Ganzenpoot naar de haven van Nieuwpoort.

De belangrijkste zijbeek van de Handzamevaart is de Zarrenbeek, die ontspringt in Staden.

De Handzamevaart is een typische regenrivier met grote debietveranderingen. De afvoer bij droog weer is zeer klein ten opzichte van de neerslagafstroming. Het verval van de beken stroomopwaarts Kortemark is aanzienlijk. Het verval van de midden- en de benedenloop van de Handzamevaart is echter gering, waardoor de waterafvoer er traag verloopt. Bij lange en zware regenval treden er overstromingen op in de laagst gelegen gebieden van de vallei (Bethoostersche broeken).

Reliëf

Het digitaal hoogtemodel toont dat het signaalgebied in kustpolders gelegen is. De kustpolders, aansluitend bij de kustduinen, hebben een zeer zwak reliëf. De gemiddelde hoogteligging is er ongeveer 4 m, met als hoogste punten 5 m. Het aanwezige microreliëf met hogergelegen kreekkruggen en lagergelegen poel- of komgronden heeft rechtstreeks te zien met het ontstaan van de polders.

Het digitaal hoogtemodel van het plangebied laat toe een inschatting te maken van oppervlakte en volume bij verschillende overstromingshoogtes.

Bij een waterpeil van 3.78 mTAW komt het gebied niet onder water. Er komen dus geen frequente overstromingen voor. Bij een storm met een terugkeerperiode van 100 jaar is de overstromingshoogte 4.91 mTAW en komt ongeveer het volledige gebied onder water te staan. Het volume water dat in het gebied geborgen is, bedraagt dan ongeveer 10 000 m³. Dit is net iets meer dan het volume bij het historisch maximaal waterpeil van 4.8 mTAW van tijdens de storm van 1993 waarbij ook een groot deel van het gebied overstroomde met een bergingsvolume van net geen 9 000 m³. Bij extreme stormen met een kans op voorkomen van 1 op 1000 jaar wordt bij een overstromingshoogte van 5.22 mTAW het volledige gebied overstroomd en bergt het gebied meer dan 18 000 m³ water.

Historische waterstand tijdens de storm van 1993 is niet exact gekend, maar aangezien in de Blankaart tijdens de storm van 1993 maximaal gekende waterstanden zijn opgetekend van ongeveer 4,8 m Taw, mogen we ervan uitgaan dat ter hoogte van het signaalgebied dergelijke waterstanden toen ook voorkwamen.

Juridische toets

De watertoetskaarten zijn bij besluit van de Vlaamse Regering juridisch vastgelegd. De kaart wordt gehanteerd als instrument om te beoordelen of een project al dan niet een mogelijke significante invloed heeft op het watersysteem waarvoor een advies van de bevoegde waterbeheerder noodzakelijk is.

- Overstromingsgevoelige gebieden

De kaart van de overstromingsgevoelige gebieden wordt regelmatig geactualiseerd. Op 1 juli 2014 keurden de bevoegde ministers een aangepaste kaart van de overstromingsgevoelige gebieden goed. De nieuwe kaart is van toepassing vanaf 1 september 2014. De nieuwe kaart is te raadplegen via de geoloketten van het AGIV (www.geopunt.be) en www.waterinfo.be.

Het grootste deel van de afgebakende zone ligt in effectief overstromingsgevoelig gebied. Bij de uitvoering van de watertoets is het advies van de waterbeheerder nodig voor het begroten van het

schadelijk effect op het watersysteem. Gezien de effectief overstromingsgevoeligheid moeten op zijn minst compenserende maatregelen opgelegd worden bij de ontwikkeling van dit gebied.

Figuur: watertoetskaart van het signaalgebied op recente orthofoto (medio 2015) met aanduiding van de overstromingsgevoelige gebieden (lichtblauw = mogelijk overstromingsgevoelig; donkerblauw = effectief overstromingsgevoelig), volgens Ministerieel Besluit dd. 1/6/2014. Weergave van reeds goedgekeurde signaalgebieden in de omgeving.

4 Gebiedsvisie

4.1 Visie Integraal Waterbeleid

Het hoogwaterpeil in het signaalgebied kan bijna niet omlaag gehaald worden door specifieke acties in dit gebied omdat dit peil veroorzaakt wordt door de combinatie van het waterpeil van de IJzer en grote afvoerdebieten op de Handzamevaart. Acties door de waterbeheerder met een impact op het maximale waterpeil in dit gebied zijn kosten baten niet effectief.

4.2 Ruimtelijke visie (structuurplannen ed.)

A) Ruimtelijk(e) structuurplan(nen)

Het richtinggevend deel van het gemeentelijk ruimtelijk structuurplan (2010, zal binnenkort herzien worden) geeft als gewenste ruimtelijke structuur voor het gebied open ruimte aan en sluit aan bij het laag gelegen gebied ten oosten met agrarische invulling. Dit zou kunnen bevestigd worden in een ruimtelijk uitvoeringsplan (RUP).

Het signaalgebied is wel opgenomen binnen de afbakeningslijn in het PRUP van het kleinstedelijk gebied Diksmuide.

De stad Diksmuide geeft wel aan dat het de bedoeling is om in de visienota van de herziening van het GRS van Diksmuide voor het betreffende (signaal)gebied aan te sturen dit niet meer op te nemen bij

het bebouwbaar centrumgebied van Diksmuide. Hiermee proberen ze proactief te werken in functie van de procedure voor de herziening van het PRUP afbakening kleinstedelijk gebied Diksmuide zodat in het PRUP de zone van het signaalgebied uit de afbakening van het kleinstedelijk gebied weggelaten wordt.

B) Andere relevante plannen van ruimtelijke ordening

De planologische bestemming volgens het gewestplan is zone voor gemeenschapsvoorzieningen en openbaar nut. Dit is verder verfijnd in het BPA Oostvesten. Recent werd in het RUP Stationsbuurt de zonevreemde woning palende aan het signaalgebied herbestemd naar woongebied en de aanliggende tuin naar agrarisch gebied. De woning en de tuin liggen buiten de overstromingskans 1/100, daarom is dit perceel niet opgenomen in de contour van het signaalgebied.

4.3 Lopende initiatieven:

Het gaat deels om staatsdomein en anderzijds privé bezit. Het signaalgebied bestaat uit drie percelen. Het grootste perceel (1.67 ha) is domein van het gemeenschapsonderwijs. De twee overige percelen (respectievelijk 0.34 en 0.62 ha) zijn particulier eigendom. Er zijn geen vergunningen bekend of vergunningsaanvragen lopende op de percelen.

5 Historiek overleg lokale besturen

Bij de screening van de relevante signaalgebieden en de opmaak van de ontwerp-startbeslissingen werden naast de lokale besturen ook andere relevante instanties uitgenodigd.

Betrokken lokale besturen: 05/03/2015

De stad Diksmuide wenst de eventuele toekomstplannen van de eigenaars na te trekken. En de resultaten van die bespreking te agenderen op het schepencollege om een visie op de ontwikkeling van het gebied op te bouwen. Ofwel wordt de bestemming gemeenschapsvoorzieningen en openbaar nut behouden met opleggen van bepaalde voorwaarden (dit kan in een RUP)(optie B) ofwel krijgt het een nieuwe functionele invulling en wordt het gebied herbestemd naar agrarisch gebied (d.m.v. een RUP)(optie C). De stad Diksmuide vindt dat een zone voor gemeenschapsvoorzieningen en openbaar nut zo dicht bij het centrum moeilijk op te geven is. Niet dat het de bedoeling is om er bouwen toe te laten, maar zij zien een andere invulling mogelijk compatibel met overstromingen.

Ter verduidelijking: De stad Diksmuide zal de invulling van het signaalgebied opnemen binnen haar visienota en aan de provincie West-Vlaanderen voorstellen om dit opnieuw te evalueren binnen de afbakening van het kleinstedelijk gebied Diksmuide. Dat zal normaliter inhouden dat de afbakening op die plaats herzien/verschoven wordt. Het is zo dat de stad Diksmuide aan de hand van de visienota aan de provincie vraagt om initiatief te nemen. Tegelijkertijd worden binnen het Provinciaal Ruimtelijk Uitvoeringsplan randvoorwaarden en specificaties opgelegd. Dit gebeurt door de provincie, weliswaar in overleg met Diksmuide zoals voorzien binnen de procedures.

GTO: 23/04/15

Naar aanleiding van de adviesvraag in het kader van vervolgstappen signaalgebieden van het CIW bracht het ambtelijk overleg op 23/04/2015 een gunstig advies uit over de fiche van het signaalgebied Handzamevaart

BBu 05/05/15

Het bekkenbureau bracht op 05/05/2015 een gunstig advies uit over de fiche van het signaalgebied Handzamevaart Diksmuide.

ABV 13/05/15

Op 22/04/2015 heeft het college van burgemeester en schepenen zijn goedkeuring gehecht aan de ontwerp-startbeslissing.

Aangezien deze zone sinds 02.01.2012 binnen het provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan werd opgenomen binnen de afbakening van het kleinstedelijk gebied en de gesprekken over de herziening van de afbakening momenteel lopende zijn, is het aangewezen om deze zone binnen de herziening van het provinciaal RUP 'Afbakening kleinstedelijk gebied' te evalueren.

6 Keuze ontwikkelingsperspectief, instrument en initiatiefnemer

Voor signaalgebied Handzamevaart zijn volgende beleidsopties van toepassing:

C: nieuwe functionele invulling voor het gebied

- Vanuit het oogpunt van ruimtelijke ordening is het aangewezen dat de zone niet ontwikkeld wordt volgens de mogelijkheden van het BPA. De bouw van een sporthal zou bv. conflicteren met het watersysteem. De ontwikkeling van het gebied zou naast waterproblemen ook andere problemen impliceren, o.a. op vlak van mobiliteit. Het is ook omwille van ruimtelijke redenen zoals aangegeven in het GRS opportuun dat deze zone een aangepaste bestemming krijgt compatibel met het watersysteem en de landschappelijke kenmerken. Het recente fiets- en wandelpad vormt hierbij een logische ruimtelijke grens tussen de harde bestemming openbaar nut en een zachte watercompatibele inrichting van het signaalgebied. In dat opzicht is het aangewezen om de piste van een herbestemming door een RUP te overwegen. De percelen in privé bezit liggen echter niet aan een openbare uitgeruste weg. Planschade zou hierdoor niet van toepassing zijn. Voor het perceel staatsdomein eventueel wel. Daarvoor kan gebruik gemaakt worden van het Rubiconfonds. Voor wat betreft het gedeelte in privaat bezit is een omvorming van de bestemming naar agrarisch gebied een logische verderzetting van de visie uit het RUP Stationsbuurt waarbij ook de bestemming agrarisch gebied werd voorzien. Dergelijke herbestemming kan enkel via een RUP.
- Het belang van proactief een toekomstvisie te ontwikkelen voor het signaalgebied, om o.a. ook duidelijkheid te geven aan de eigenaars. Een RUP kan dit garanderen. Het doorschuiven van de discussie over de mogelijke inrichtingen naar latere vergunningsaanvragen is af te raden.
- Een heropstart van het RUP Stationsbuurt (naar aanleiding van eventuele procedurele problemen bij de lopende goedkeuring) zou een opportuniteit betekenen om alsnog de herbestemming van het signaalgebied mee te nemen.
- Het gewenste ontwikkelingsperspectief kan volgens de dienst ruimtelijke ordening van de provincie West-Vlaanderen ingepast worden in het provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan "afbakening kleinstedelijk gebied Diksmuide" als de nieuwe invulling in functie staat van het kleinstedelijk gebied (bv. stadsrandbos).

B: maatregelen met behoud van bestemming

- Vanuit het oogpunt van het watersysteem kan de bestemming behouden blijven mits volgende bijkomende randvoorwaarden: geen bebouwing, geen ophogingen en gebruik van waterdoorlatende verhardingen.

A: watertoets

- Niet van toepassing

Instrument:

Stedenbouwkundige verordening of andere beleidsinitiatieven.

Indien inpasbaar in het lopende ruimtelijke planningsproces, KAN het gewenste ontwikkelingsperspectief opgenomen worden in het PRUP “afbakening kleinstelijk gebied Diksmuide”.

Initiatiefnemer:

Stad Diksmuide

7 Conclusie signaalgebied en beslissing Vlaamse Regering

Conclusie signaalgebied

Het signaalgebied kent een middelgrote kans op overstromingen (T100).

Vanuit het oogpunt van het watersysteem kan de bestemming behouden blijven mits volgende bijkomende randvoorwaarden: geen bebouwing, geen ophogingen en gebruik van waterdoorlatende verhardingen. Vanuit het oogpunt van ruimtelijke ordening is het aangewezen dat de zone niet ontwikkeld wordt volgens de mogelijkheden van het BPA. De bouw van een sporthal zou bv. conflicteren met het watersysteem. De ontwikkeling van het gebied zou naast waterproblemen ook andere problemen impliceren, o.a. op vlak van mobiliteit. Het is ook omwille van ruimtelijke redenen zoals aangegeven in het GRS opportuun dat deze zone een aangepaste bestemming krijgt compatibel met het watersysteem en de landschappelijke kenmerken. Het gewenste ontwikkelingsperspectief kan volgens de dienst ruimtelijke ordening van de provincie West-Vlaanderen ingepast worden in het provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan "afbakening kleinstedelijk gebied Diksmuide" als de nieuwe invulling in functie staat van het kleinstedelijk gebied (bv. stadsrandbos).

Beslissing Vlaamse Regering d.d. [nog te bepalen]